

A csapadék előrejelzése

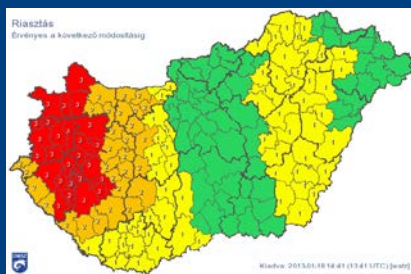

Üveges Zoltán

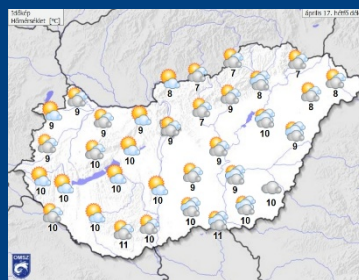
Országos Meteorológiai Szolgálat

Az időjárás előrejelzése

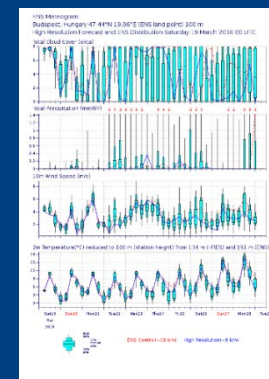
- Milyen előrejelzések vannak?

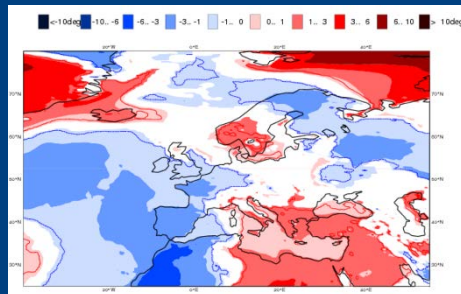
Ultra-rövidtávú

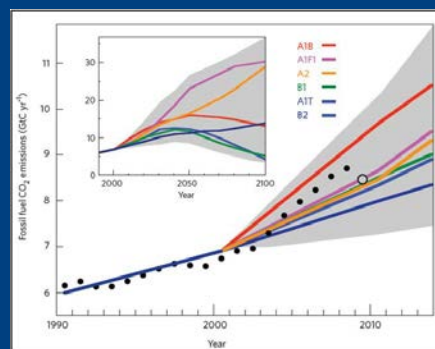
Rövidtávú

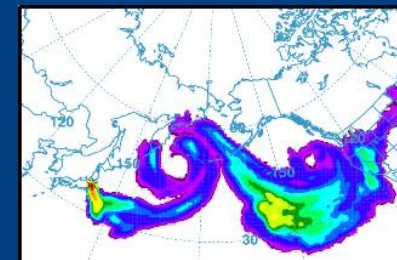
Középtávú

Havi, évszakos

Klimatológiai

Speciális

Az időjárás előrejelzése

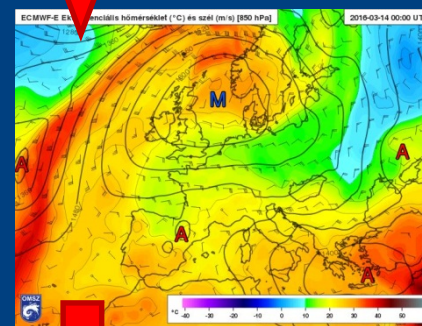
- Hogyan készül az előrejelzés?

Mérés, megfigyelés

Számítógépes modellezés

Nyers eredmények

Interpretáció

Az időjárás előrejelzése

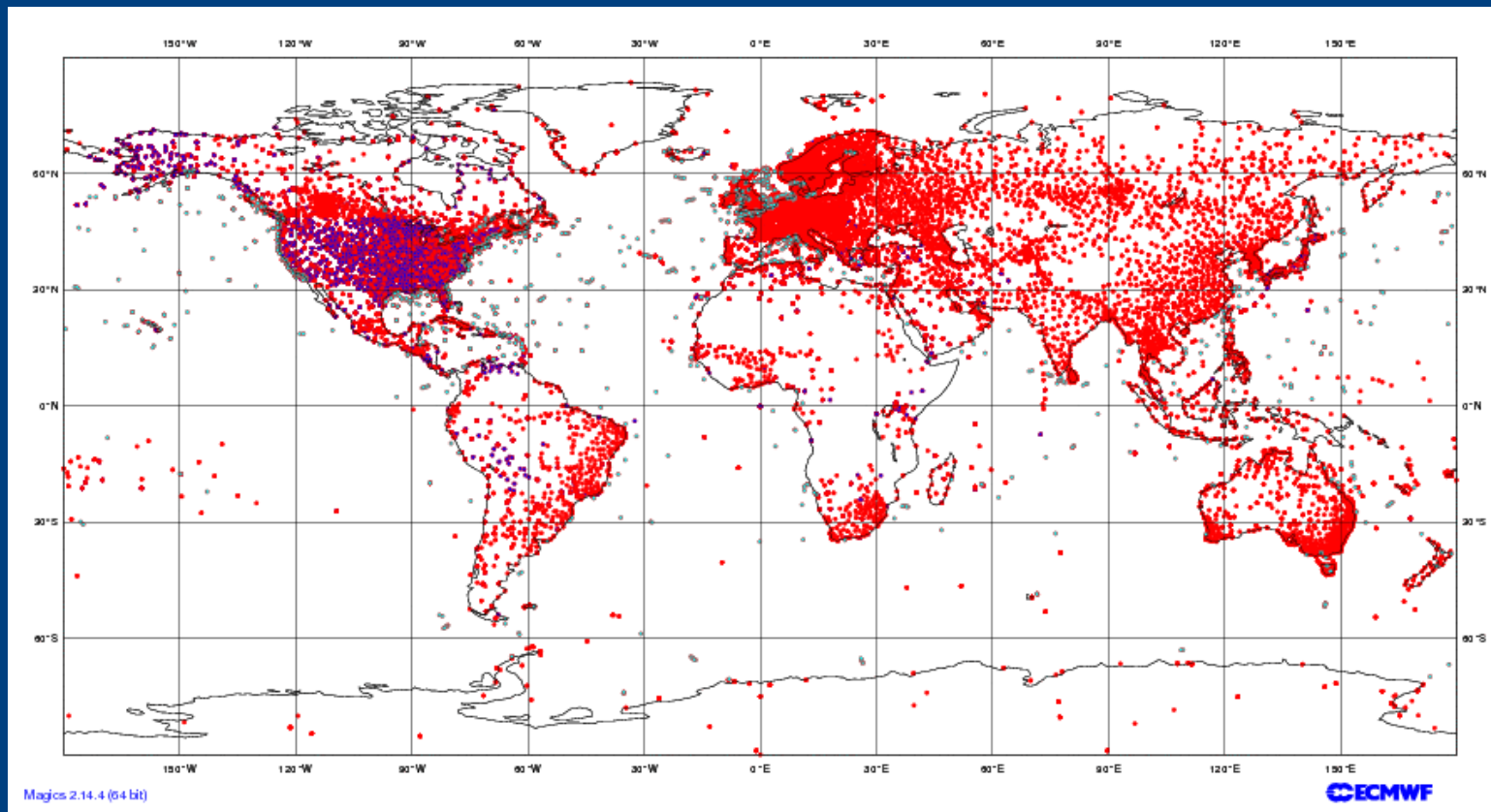
- Mérés, megfigyelés (kiindulási állapot)

Az időjárás előrejelzése

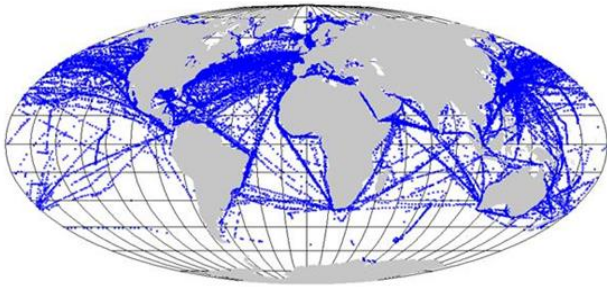
- Mérés, megfigyelés (kiindulási állapot)

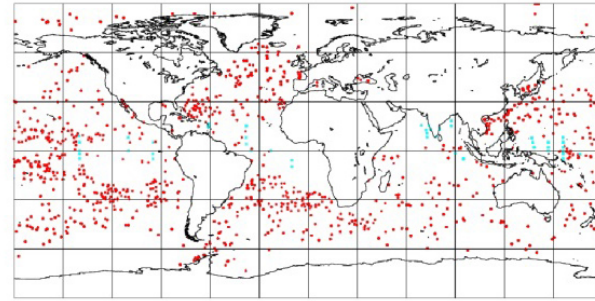
Az időjárás előrejelzése

- Mérés, megfigyelés (kiindulási állapot)

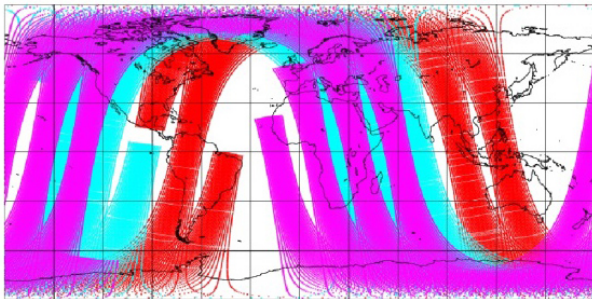
Repülőgépes mérések

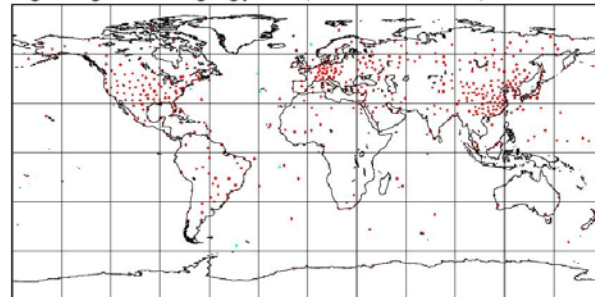
Sodródó és lehorgonyzott bójják

Kvázipoláris műholdak mérései

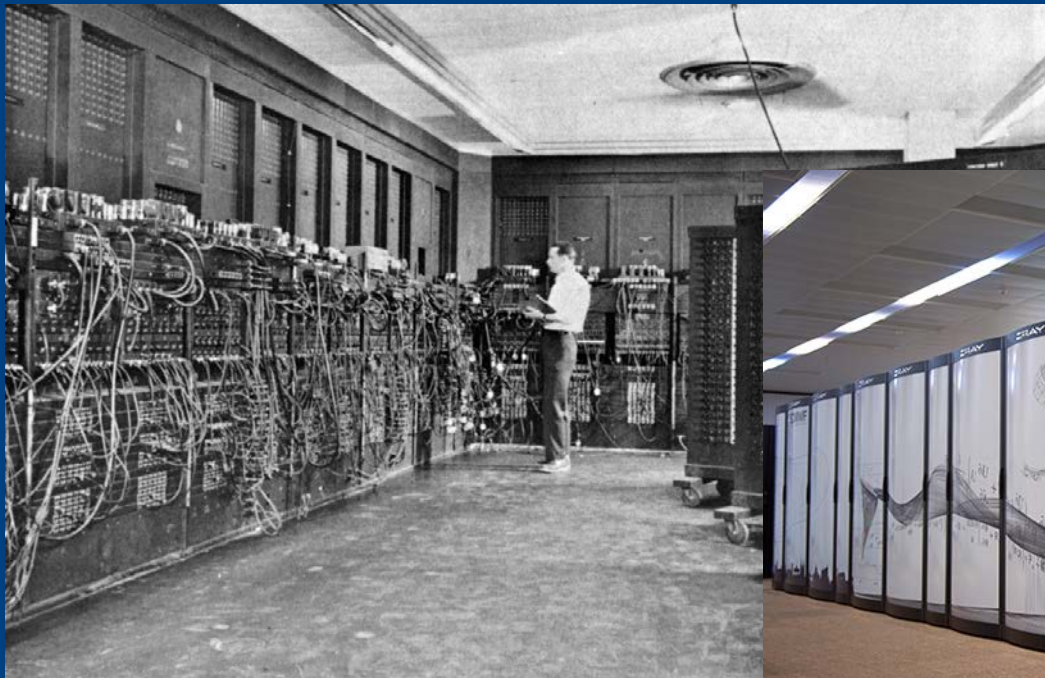

Magaslégköri megfigyelő (rádiószondázó) állomások

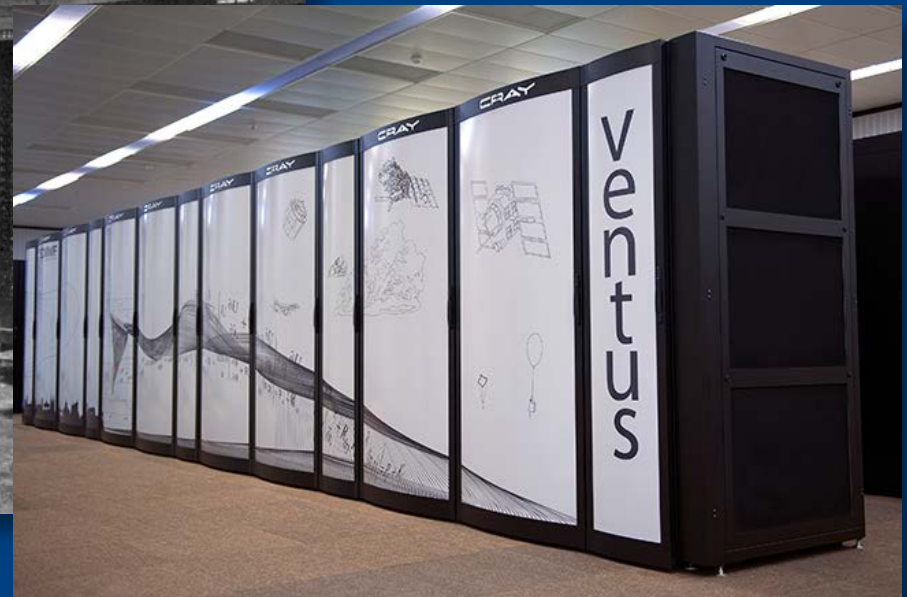

Az időjárás előrejelzése

- Az előrejelzési (számítógépes) modellek

ENIAC, 1955

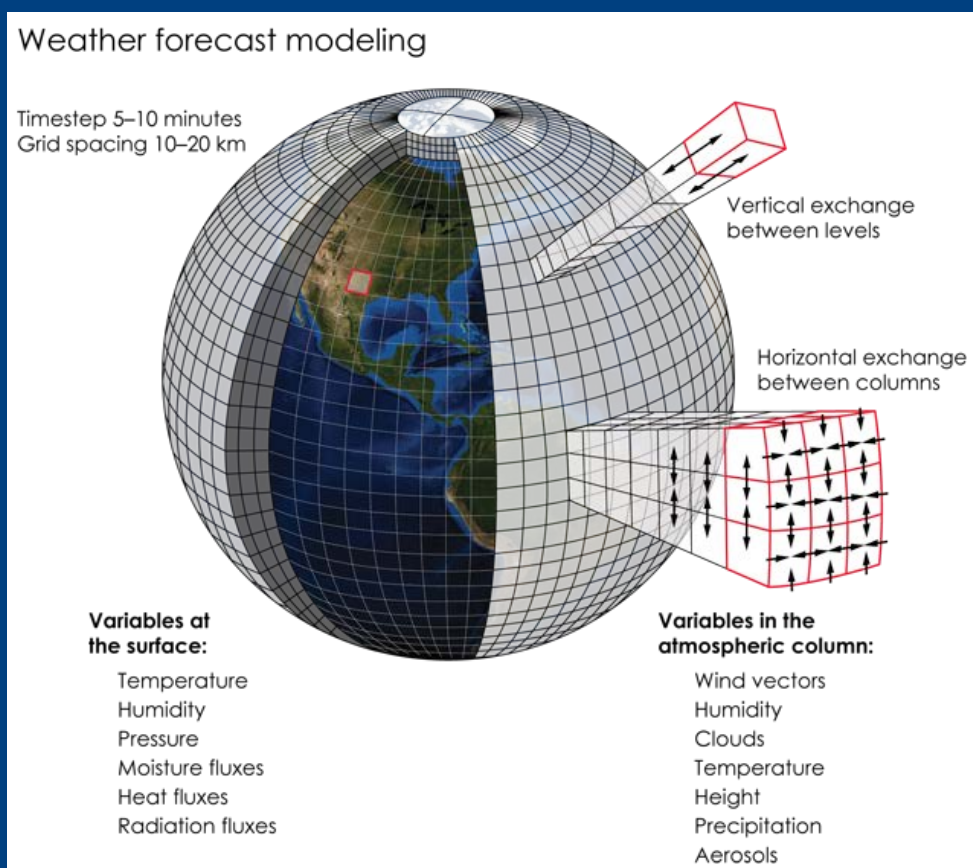

VENTUS, 2017

Az időjárás előrejelzése

- Az előrejelzési modellek

Az időjárás előrejelzése

- Az előrejelzési modellek

$$\frac{\partial u}{\partial t} + \mathbf{v} \cdot \nabla u = f v - \frac{1}{\rho} \frac{\partial p}{\partial x} + \nu \Delta u,$$

$$\frac{\partial v}{\partial t} + \mathbf{v} \cdot \nabla v = -f u - \frac{1}{\rho} \frac{\partial p}{\partial y} + \nu \Delta v,$$

$$\frac{\partial w}{\partial t} + \mathbf{v} \cdot \nabla w = -g \left(1 - \frac{\theta'}{\bar{\theta}} \right) - \frac{1}{\rho} \frac{\partial p}{\partial z} + \nu \Delta w.$$

$$\frac{\partial u}{\partial x} + \frac{\partial v}{\partial y} + \frac{\partial w}{\partial z} = 0.$$

$$\frac{\partial \theta}{\partial t} + \mathbf{v} \cdot \nabla \theta = v_{\theta} \Delta \theta + Q$$

$$\frac{\partial c}{\partial t} + \mathbf{v} \cdot \nabla c = v_c \Delta c + F_c$$

$$p = \rho R T$$

Hidro-termodinamikai egyenletrendszer

+ számtalan kölcsönhatást leíró összefüggés

Az időjárás előrejelzése

- Mennyi számítást kell elvégezni?
  - 10 napos előrejelzés, 1 óránként az egész Földre
  - a légkör 100 magassági szintjén
  - szintenként 510 millió rácspont (1 km-es felbontás)
  - előrejelzett paraméter: hőmérséklet

$$10 * 24 * 100 * 510000000 * 1 = 1224000000000$$

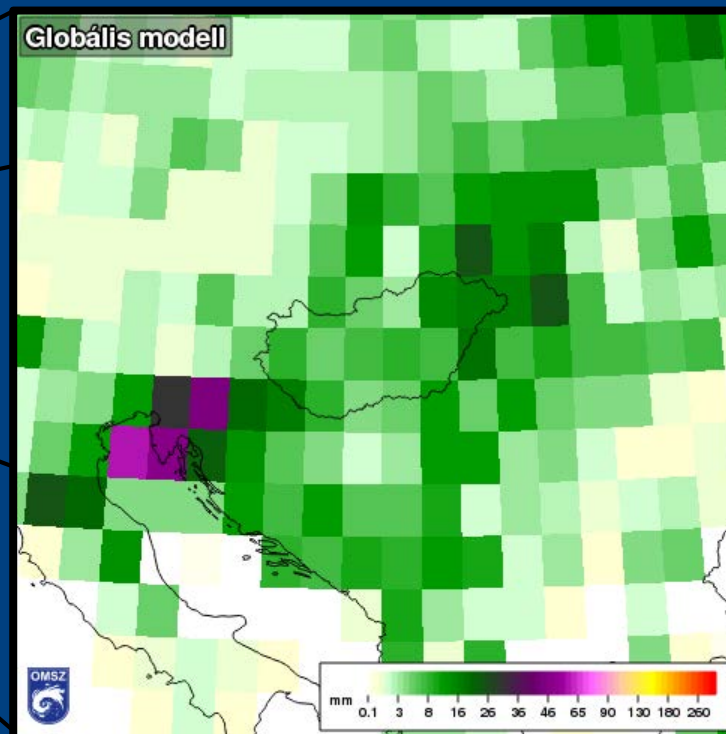
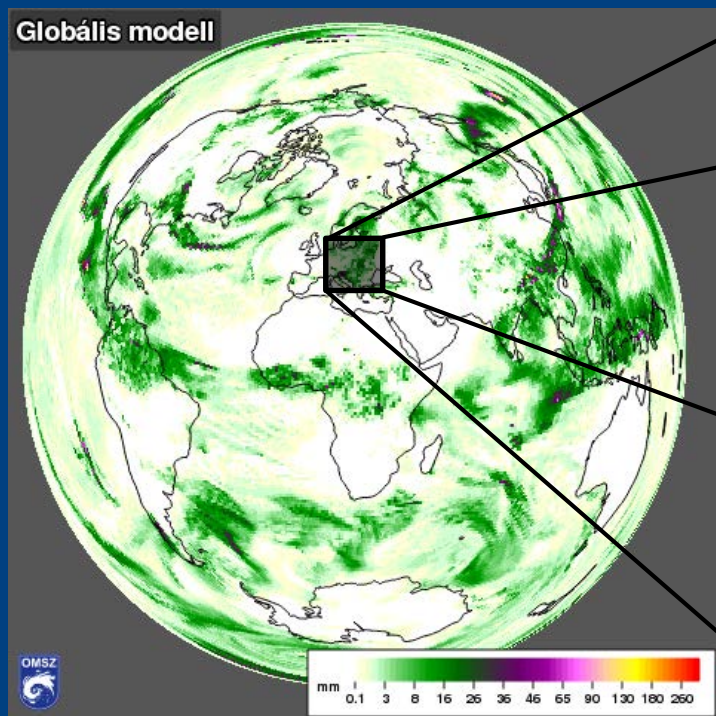
(12,24 billió számítási művelet)

A számítások számát csökkenteni kell!

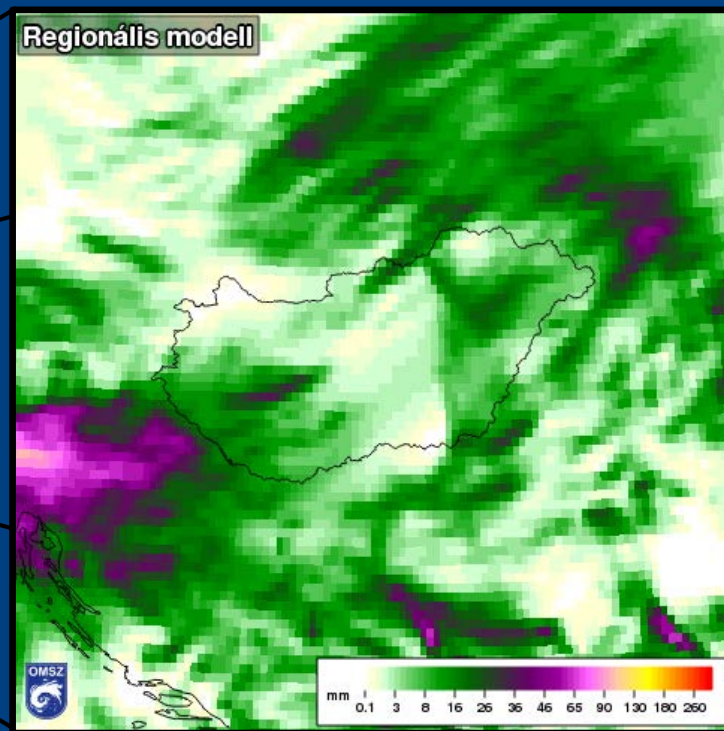
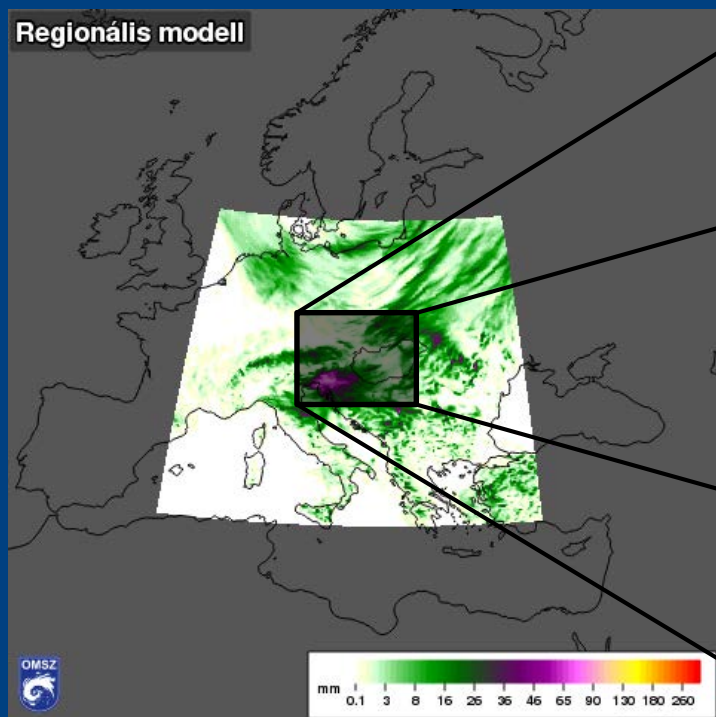
Az időjárás előrejelzése

- Az előrejelzési modellek típusai
  - Globális vagy korlátos tartományú
  - Hidrosztatikus vagy nem hidrosztatikus

Az időjárás előrejelzése

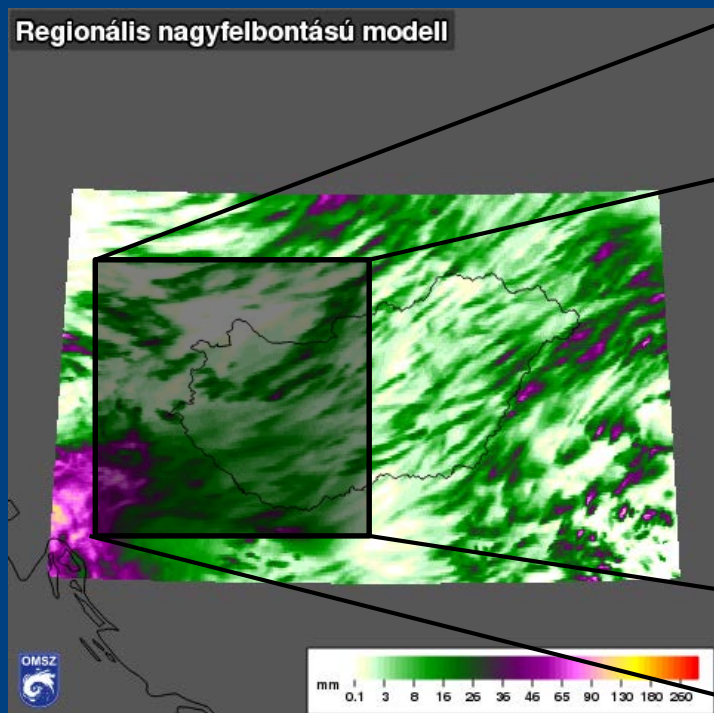
- Az előrejelzési modellek típusai
  - Globális vagy korlátos tartományú
  - Hidrosztatikus vagy nem hidrosztatikus

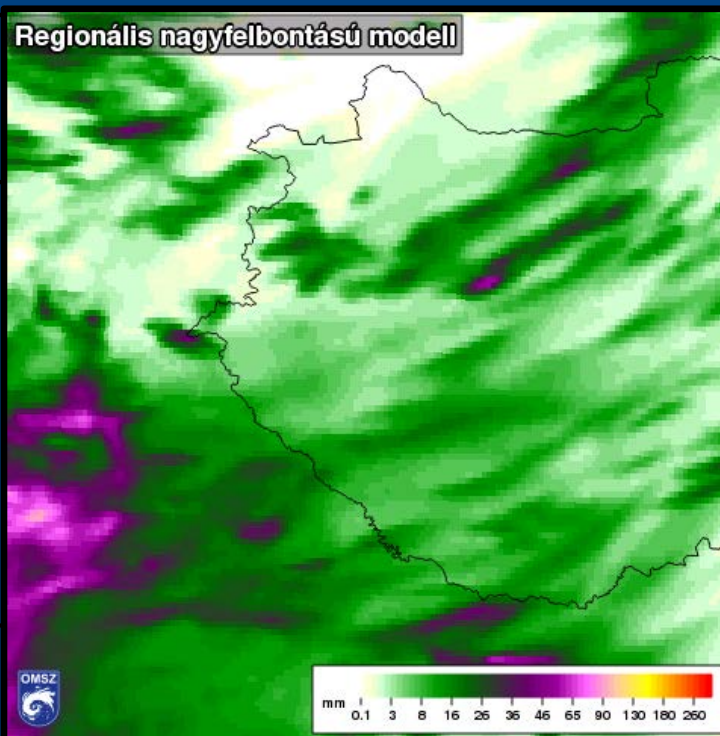
Az időjárás előrejelzése

- Az előrejelzési modellek típusai
  - Globális vagy korlátos tartományú
  - Hidrosztatikus vagy nem hidrosztatikus

Regionális nagyfelbontású modell

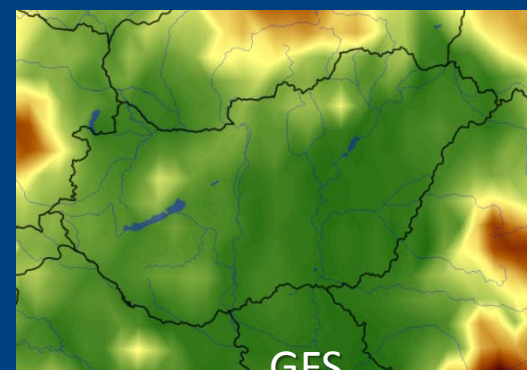
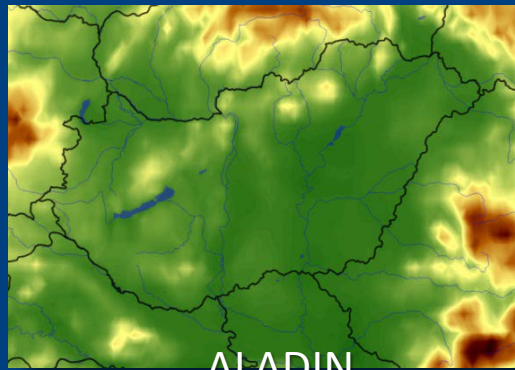
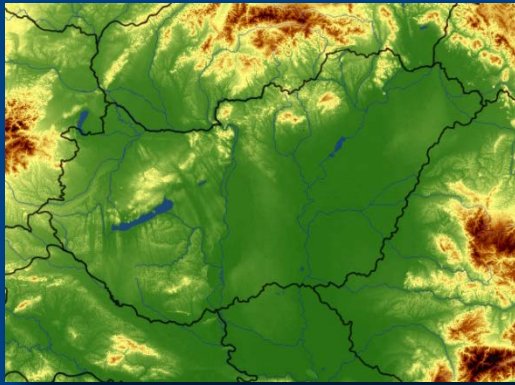
Regionális nagyfelbontású modell

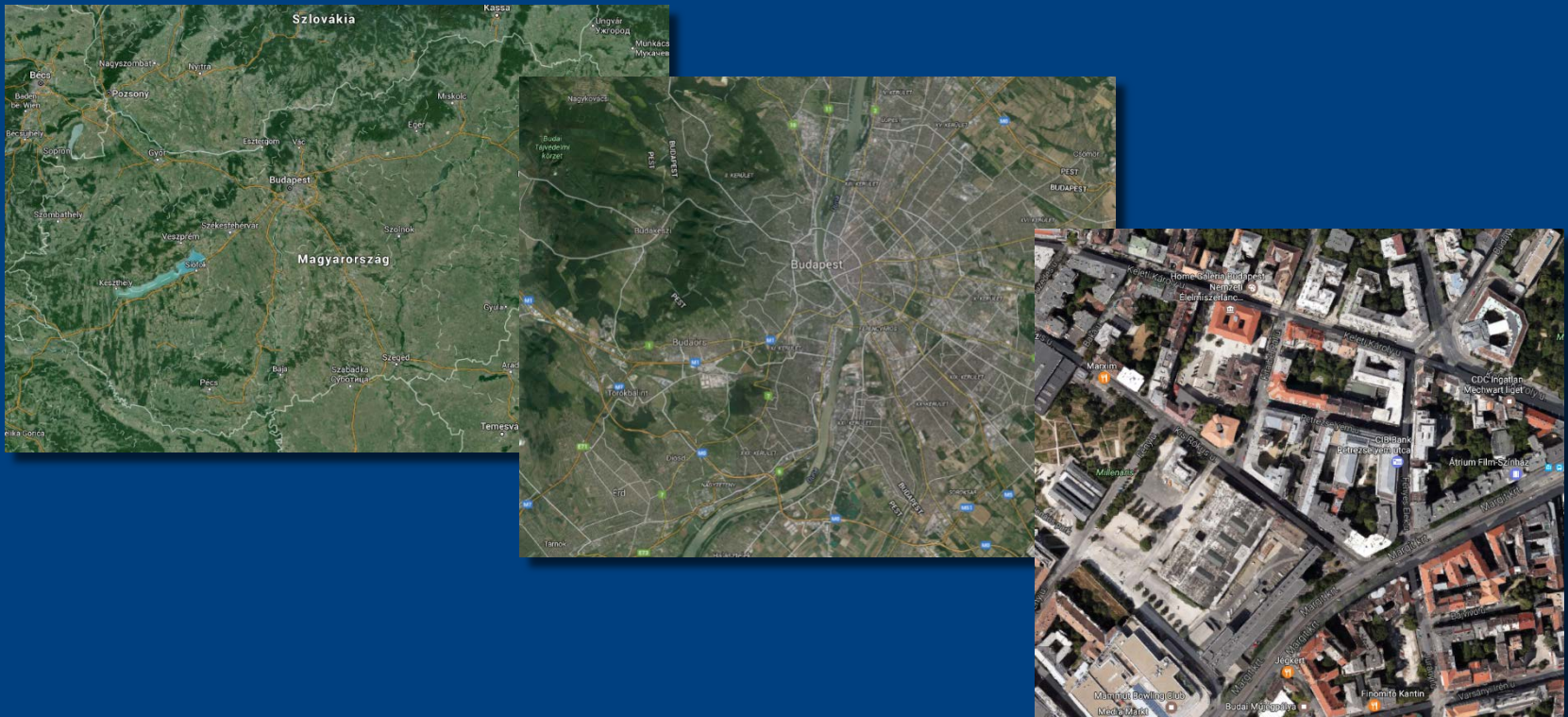
Az időjárás előrejelzése

- A domborzat megjelenése a modellekben

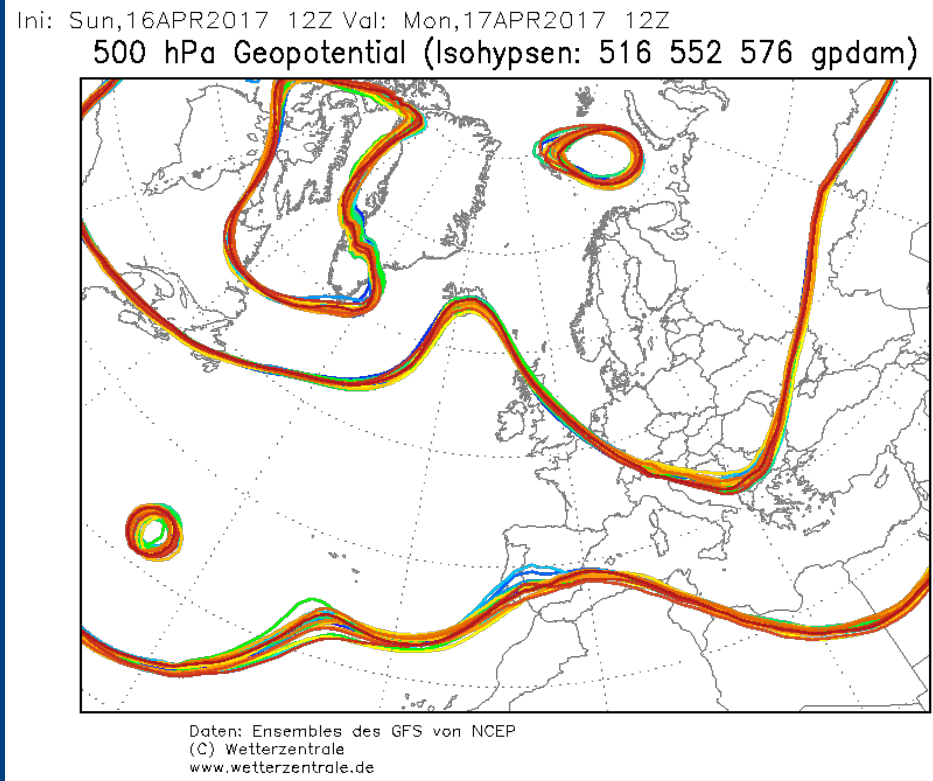
Az időjárás előrejelzése

- Az előrejelzések pontossága
  - Miért nem lesz SOHA tökéletes a prognózis?

Az időjárás előrejelzése

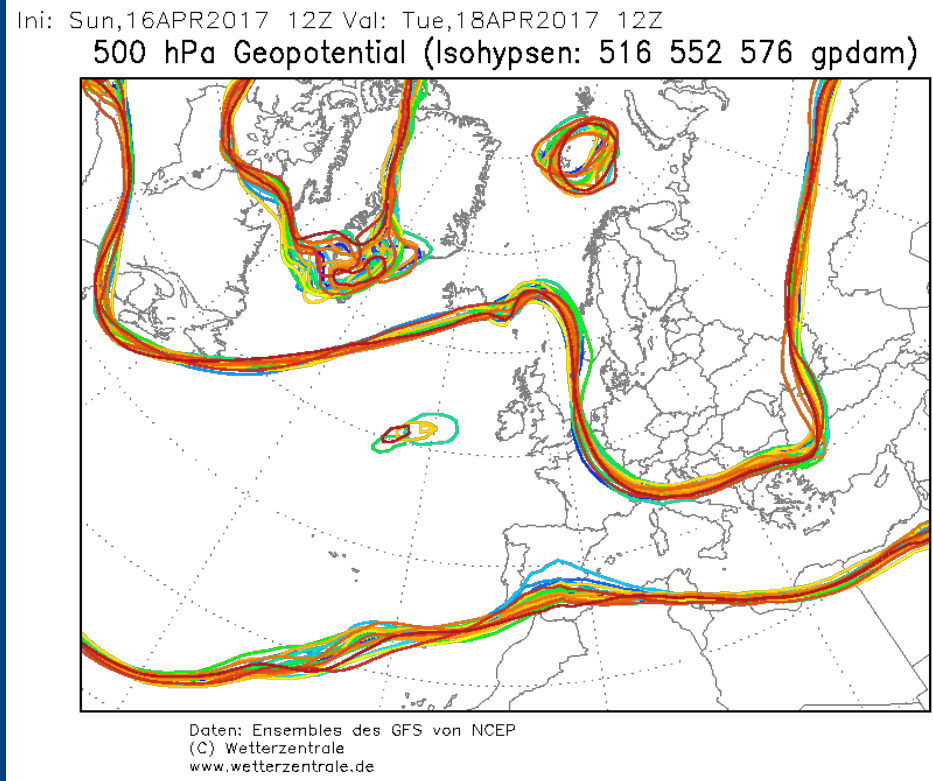
- Előrejelzések értelmezése
  - Modell előrejelzés 1 napos időtávra

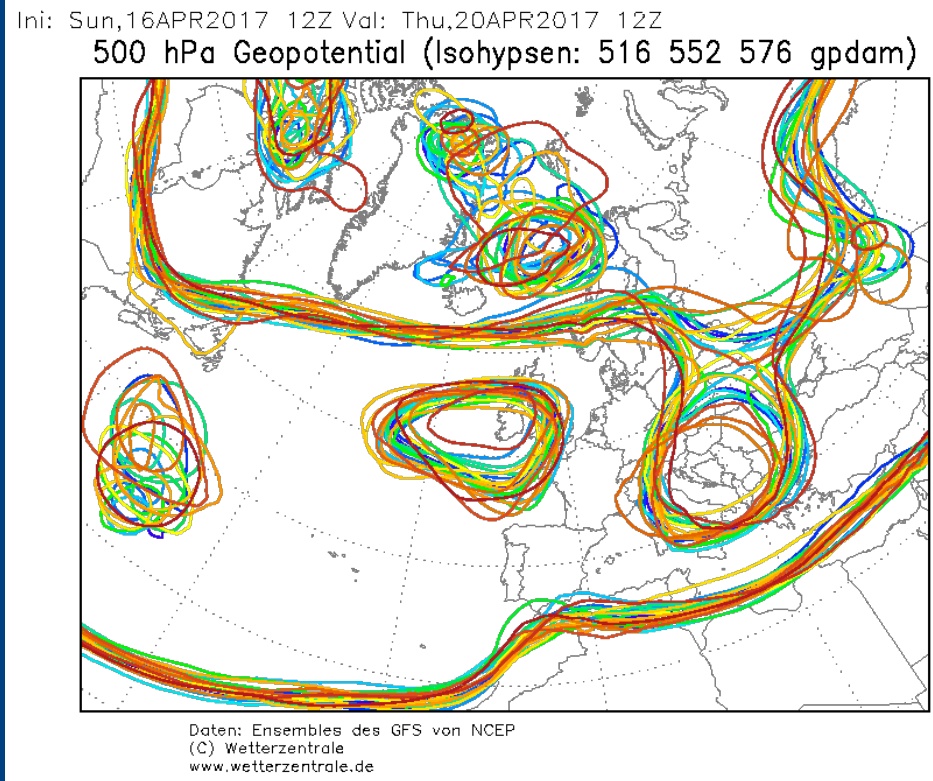
Az időjárás előrejelzése

- Előrejelzések értelmezése
  - Modell előrejelzés 2 napos időtávra

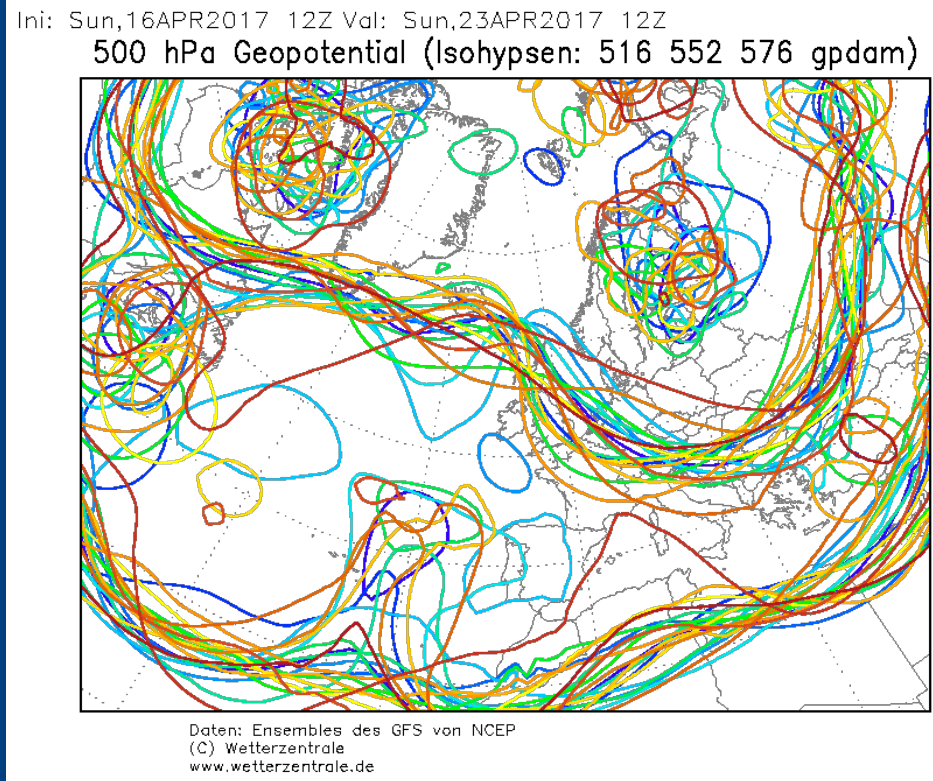
Az időjárás előrejelzése

- Előrejelzések értelmezése
  - Modell előrejelzés 4 napos időtávra

Az időjárás előrejelzése

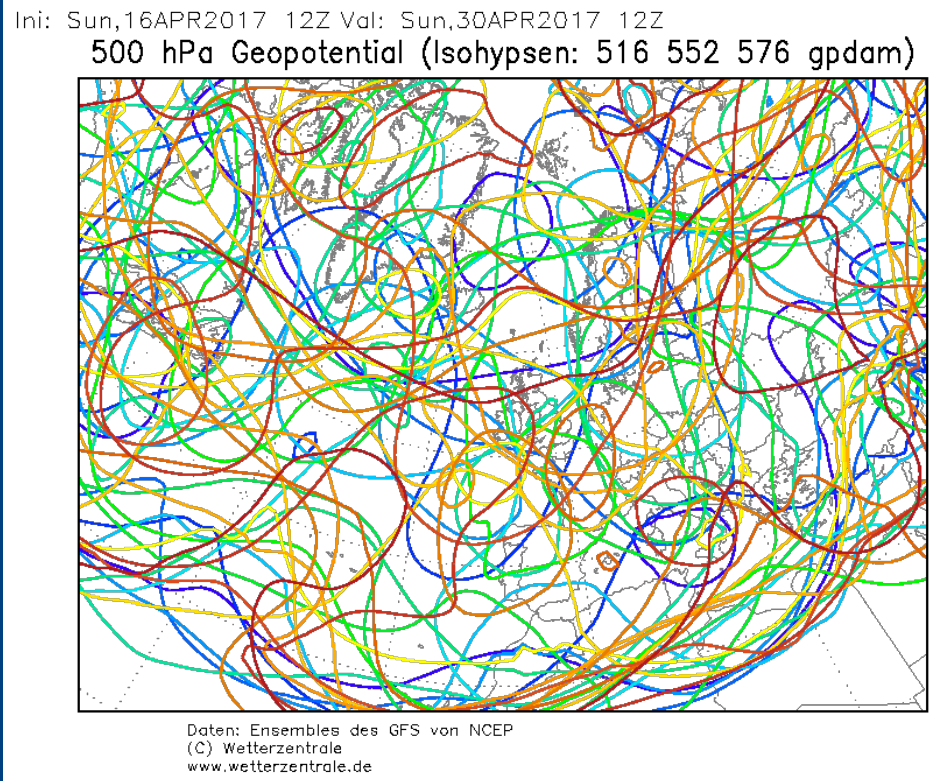
- Előrejelzések értelmezése
  - Modell előrejelzés 1 hetes időtávra

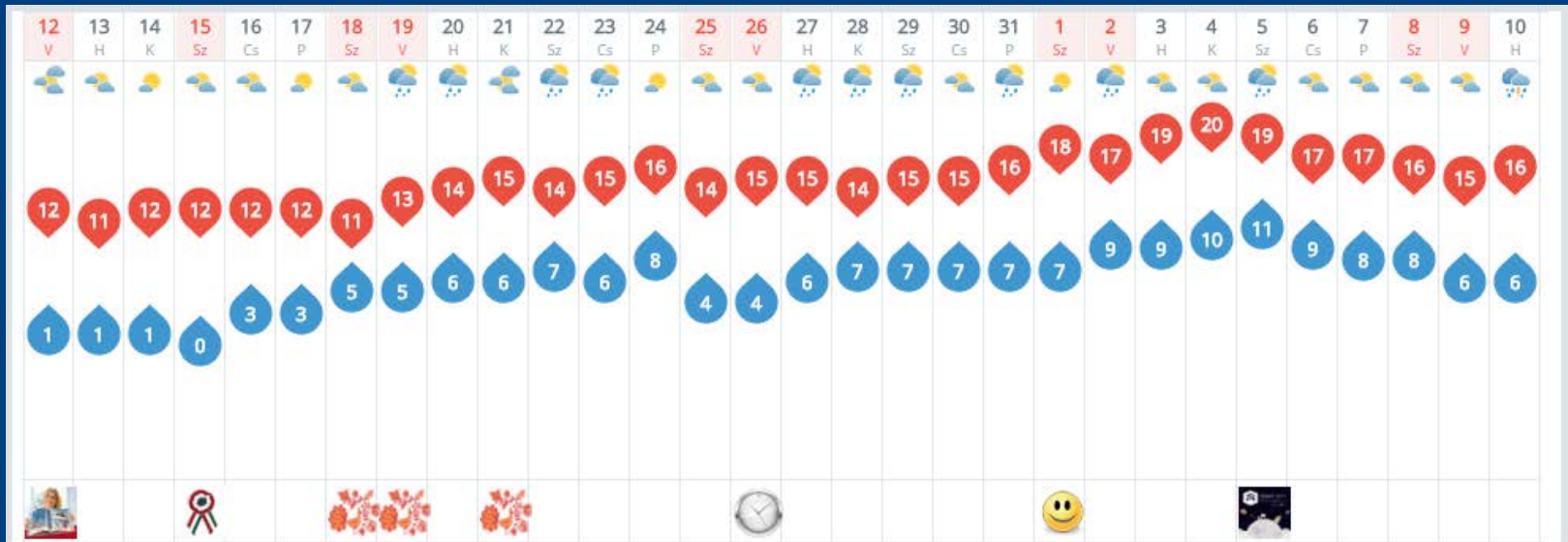
Az időjárás előrejelzése

- Előrejelzések értelmezése
  - Modell előrejelzés 2 hetes időtávra

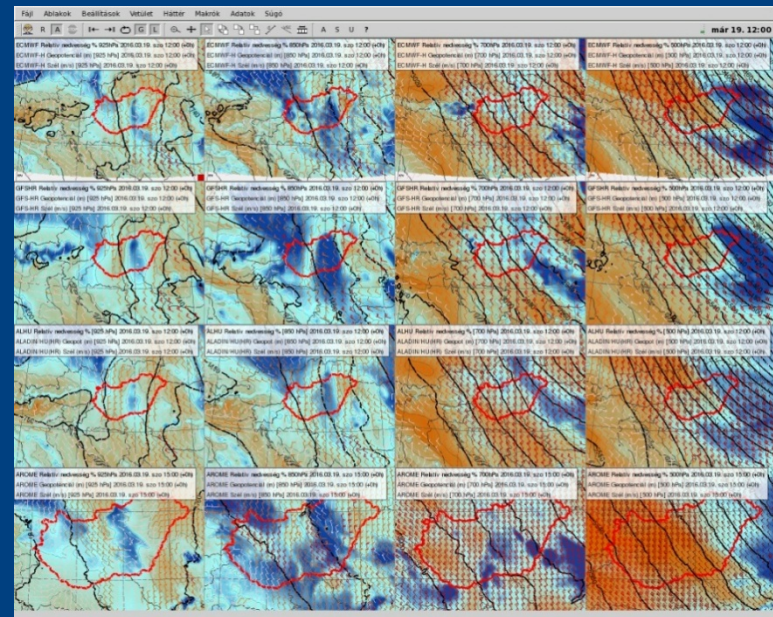
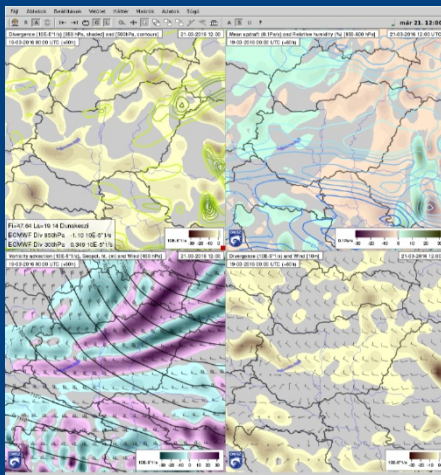
Az időjárás előrejelzése

- Előrejelzések értelmezése
  - „Parasztvakítás” vs. használható előrejelzés

Az időjárás előrejelzése

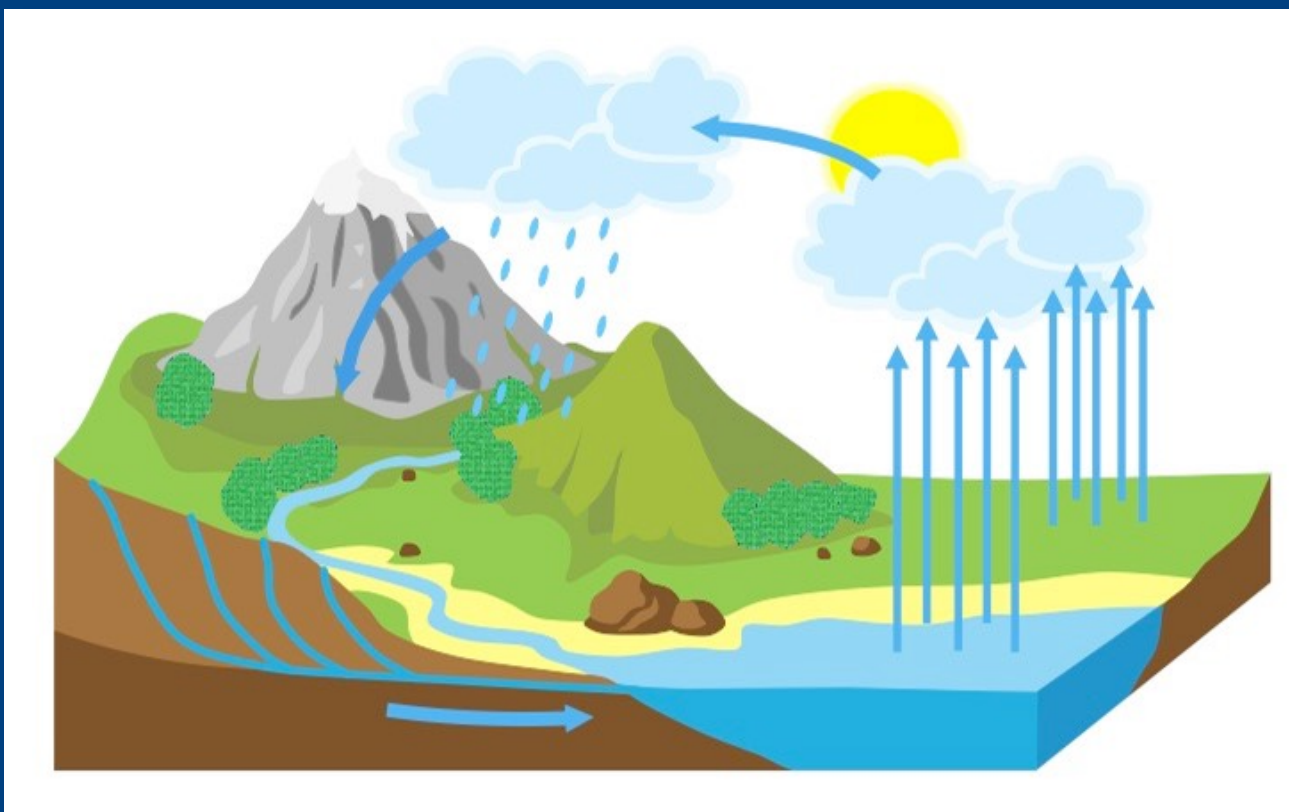
- De akkor mire vannak a meteorológusok?
  - A modellek fejlesztésében meteorológusok aktívan részt vesznek
  - A modellek is hibáznak, hiányosságaik vannak
  - Egy modell nem elég, nem mindig ugyanaz a jó modell
  - Interpretáció, adatszűrés
  - Döntéshozás

A csapadék előrejelzése

- A légköri víz körforgása

A csapadék előrejelzése

- Mi fog esni, ha fog esni?
  - A modellek egyik kevésbé megbízhatóan előrejelzett paramétere
  - A halmazállapot rendkívül érzékeny a légköri viszonyokra

- Hulló csapadék:
modellek előrejelzik,
számos légköri paraméter
függvénye

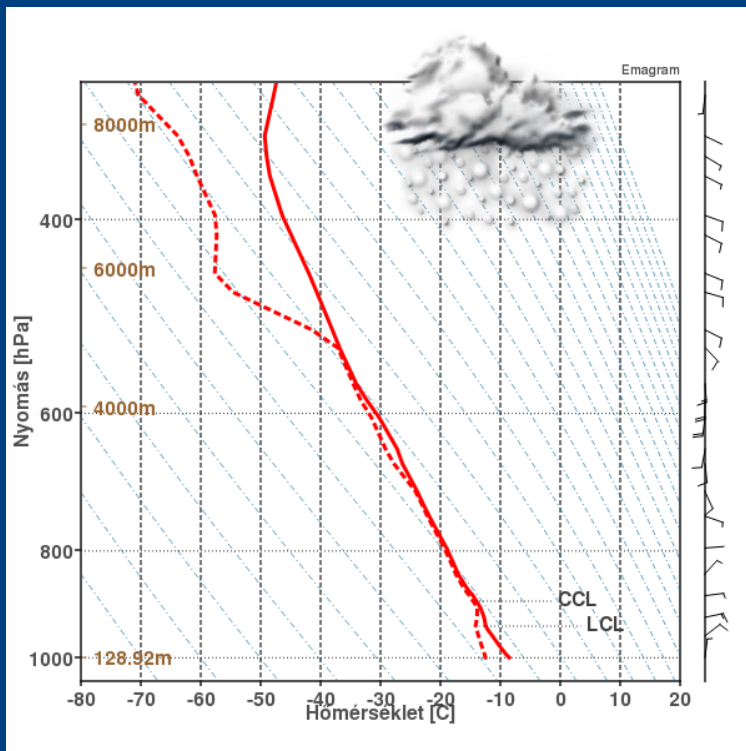

- Talajközeli csapadék:
nem modellproduktum,
tapasztalati becslés

A csapadék előrejelzése

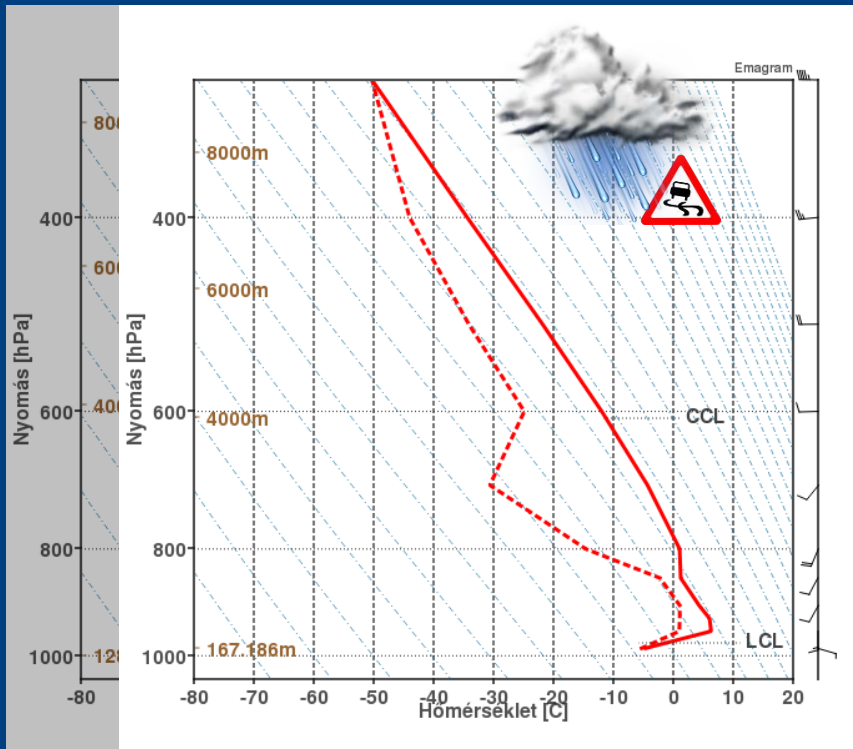
- Halmazállapot-előrejelzés:
  - Függ: hőmérsékleti rétegződés, szél, intenzitás, páratartalom

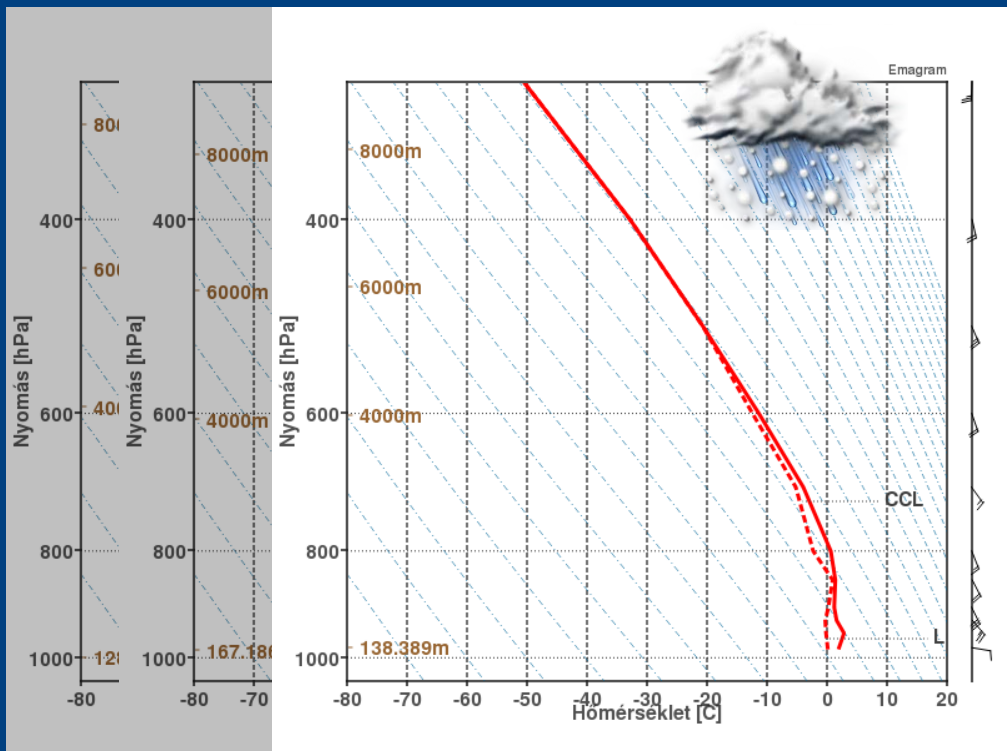
A csapadék előrejelzése

- Halmazállapot-előrejelzés:
  - Függ: hőmérsékleti rétegződés, szél, intenzitás, páratartalom

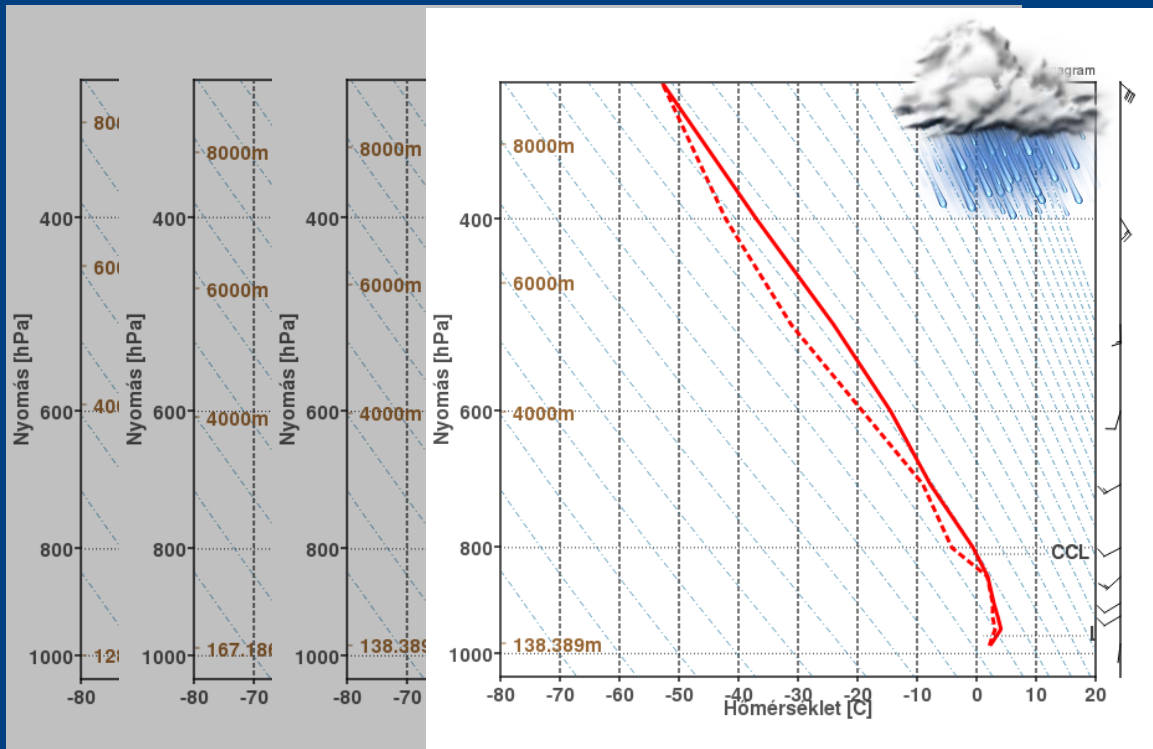
A csapadék előrejelzése

- Halmazállapot-előrejelzés:
  - Függ: hőmérsékleti rétegződés, szél, intenzitás, páratartalom

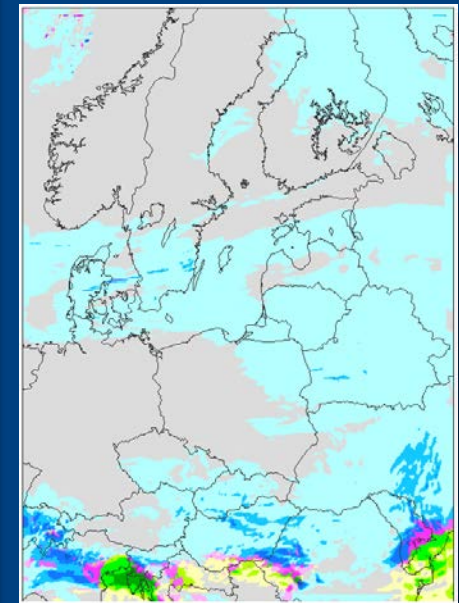
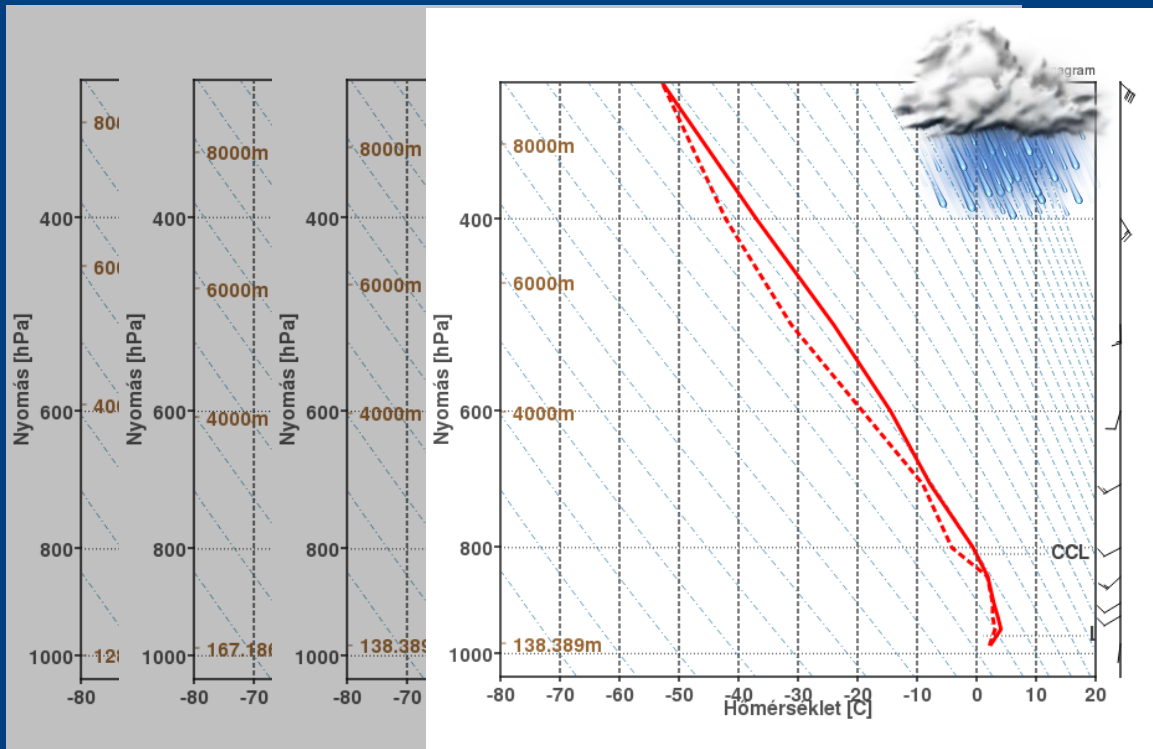
A csapadék előrejelzése

- Halmazállapot-előrejelzés:
  - Füg: hőmérsékleti rétegződés, szél, intenzitás, páratartalom

A csapadék előrejelzése

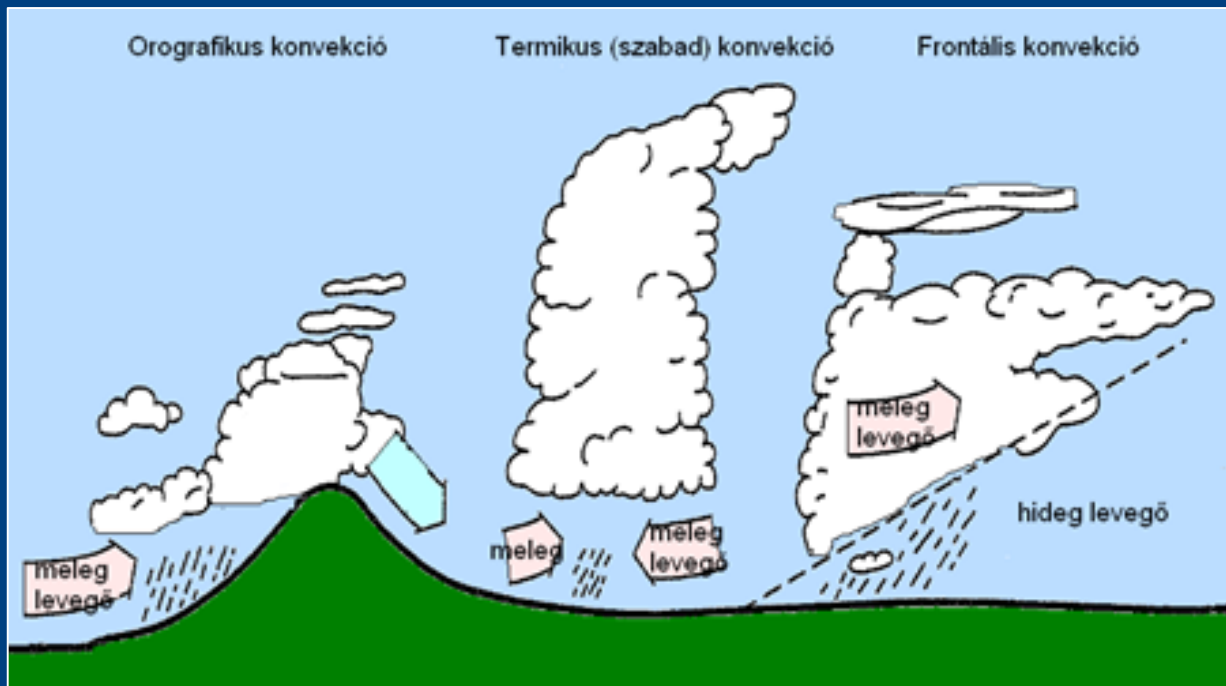
- Halmazállapot-előrejelzés:
  - Függ: hőmérsékleti rétegződés, szél, intenzitás, páratartalom

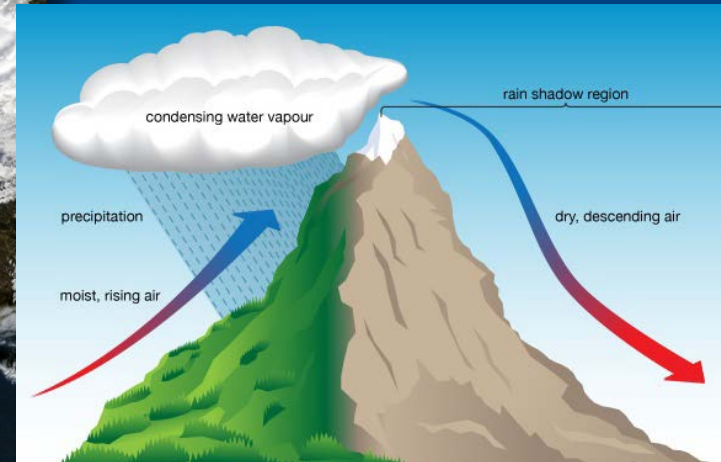
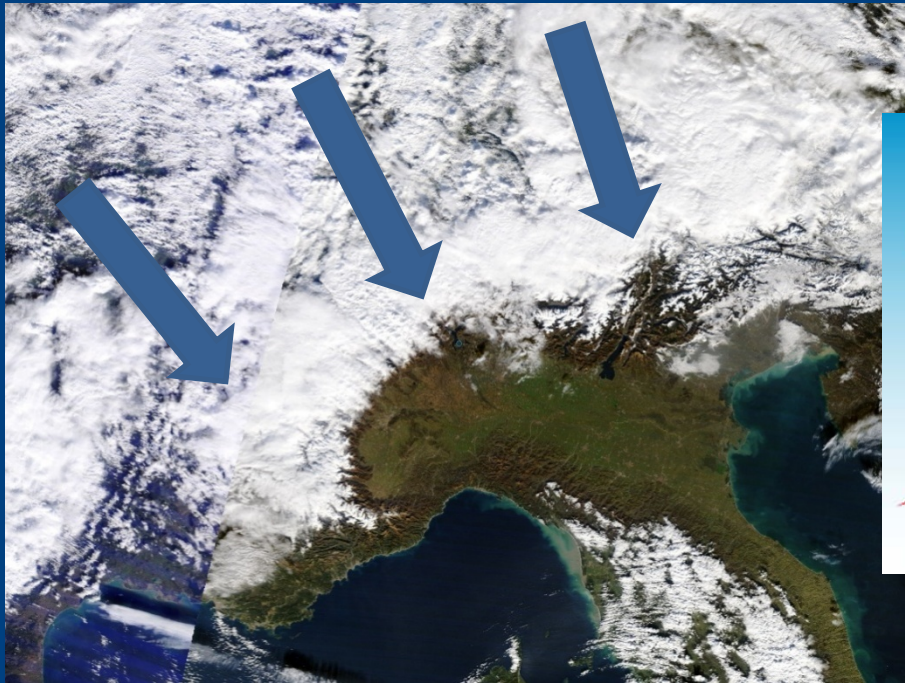
A csapadék előrejelzése

- És mennyi fog esni? Eső, zápor, vagy zivatar várható?
  - (Szinte) minden a feláramlás sebességétől / intenzitásától függ!

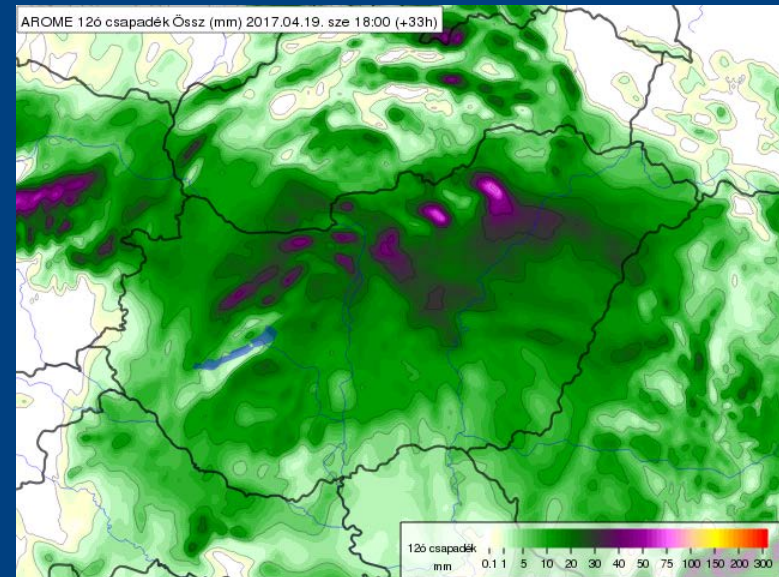
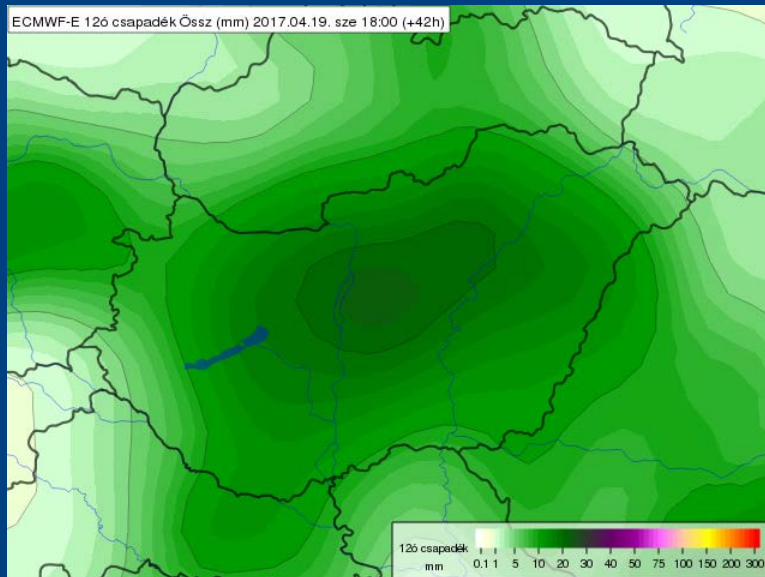
A csapadék előrejelzése

- És mennyi fog esni? Eső, zápor, vagy zivatar várható?
  - A domborzat hatása (orografikus konvekció)
  - A mennyiség rendkívül érzékeny a domborzati viszonyokra

A csapadék előrejelzése

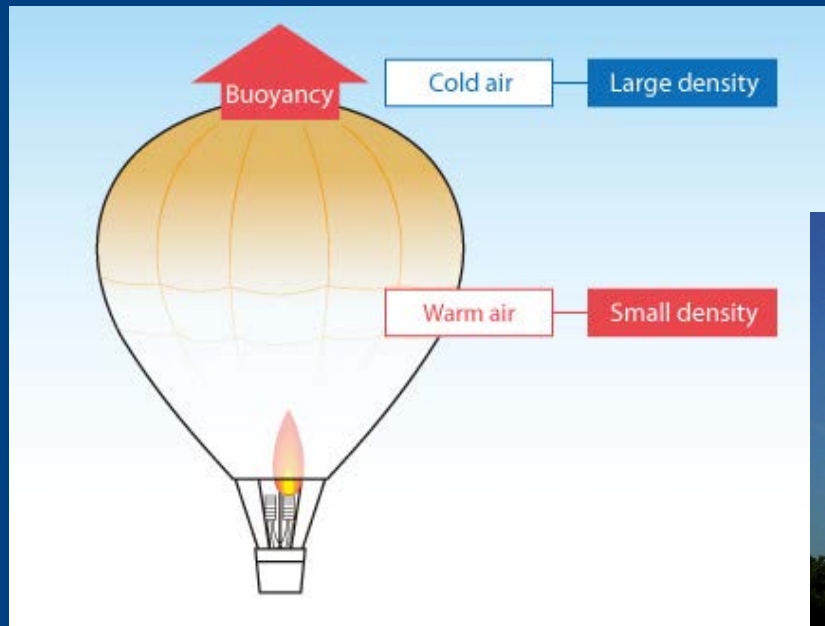
- És mennyi fog esni? Eső, zápor, vagy zivatar várható?
  - A domborzat hatása (orografikus konvekció)
  - A mennyiség rendkívül érzékeny a domborzati viszonyokra

A csapadék előrejelzése

- És mennyi fog esni? Eső, zápor, vagy zivatar várható?
  - Termikus konvekció – meleg légbuborék feláramlása

A csapadék előrejelzése

- És mennyi fog esni? Eső, zápor, vagy zivatar várható?
  - Termikus konvekció – meleg légbuborék feláramlása

A csapadék előrejelzése

- És mennyi fog esni? Eső, zápor, vagy zivatar várható?
  - Termikus konvekció – meleg légbuborék feláramlása

A csapadék előrejelzése

- És mennyi fog esni? Eső, zápor, vagy zivatar várható?
  - Termikus konvekció – meleg légbuborék feláramlása

A csapadék előrejelzése

- És mennyi fog esni? Eső, zápor, vagy zivatar várható?
  - Termikus konvekció – meleg légbuborék feláramlása

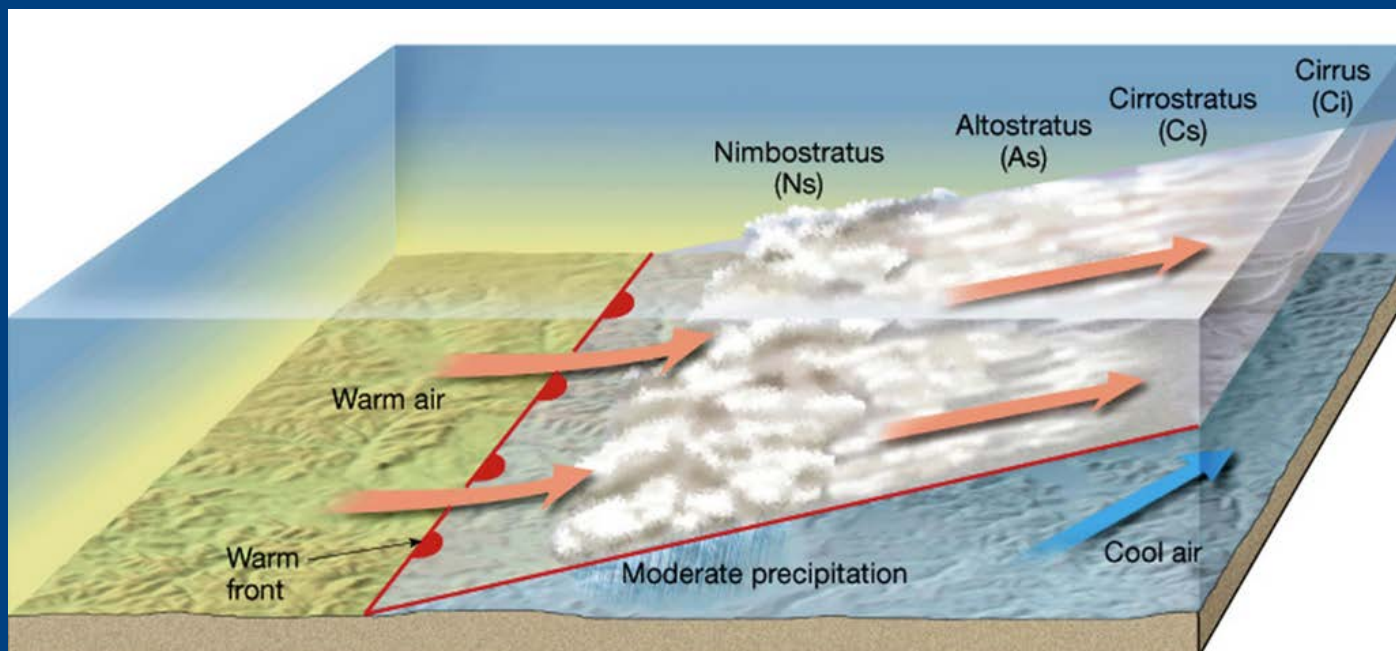
A csapadék előrejelzése

- És mennyi fog esni? Eső, zápor, vagy zivatar várható?
  - Termikus konvekció – meleg légbuborék feláramlása

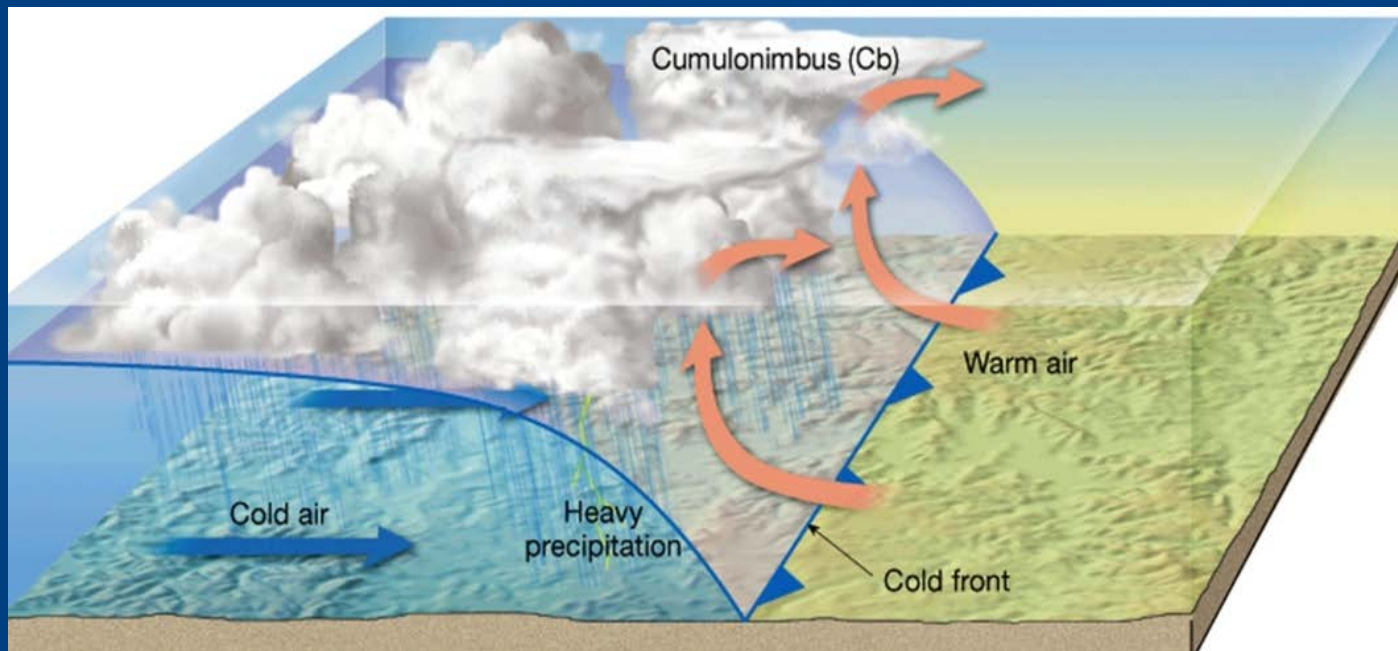
A csapadék előrejelzése

- És mennyi fog esni? Eső, zápor, vagy zivatar várható?
  - Frontális konvekció - nagytérségű rendezett feláramlás

A csapadék előrejelzése

- És mennyi fog esni? Eső, zápor, vagy zivatar várható?
  - Frontális konvekció - nagytérségű rendezett feláramlás

A csapadék előrejelzése

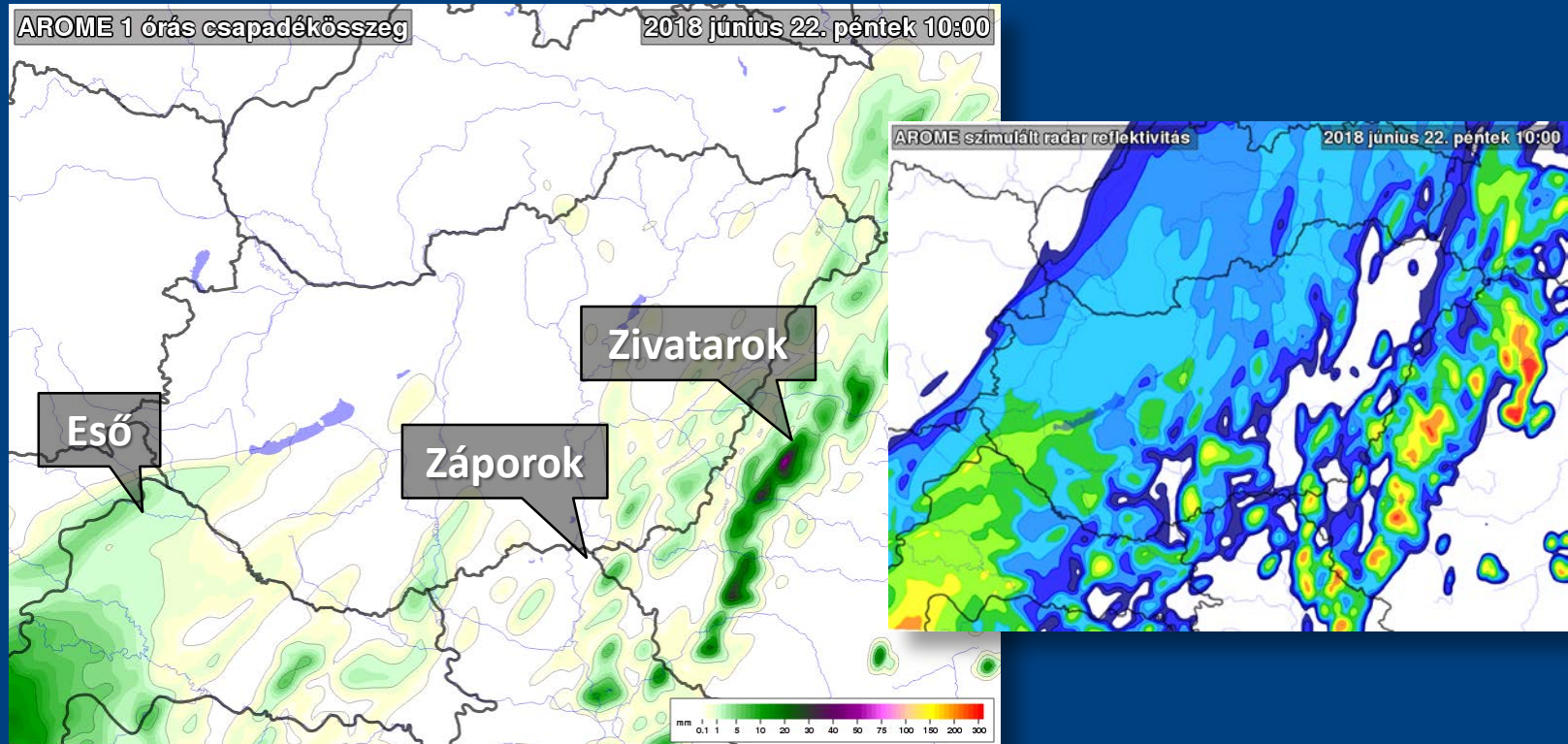
- És mennyi fog esni? Eső, zápor, vagy zivatar várható?
  - Frontális konvekció - nagytérségű rendezett feláramlás

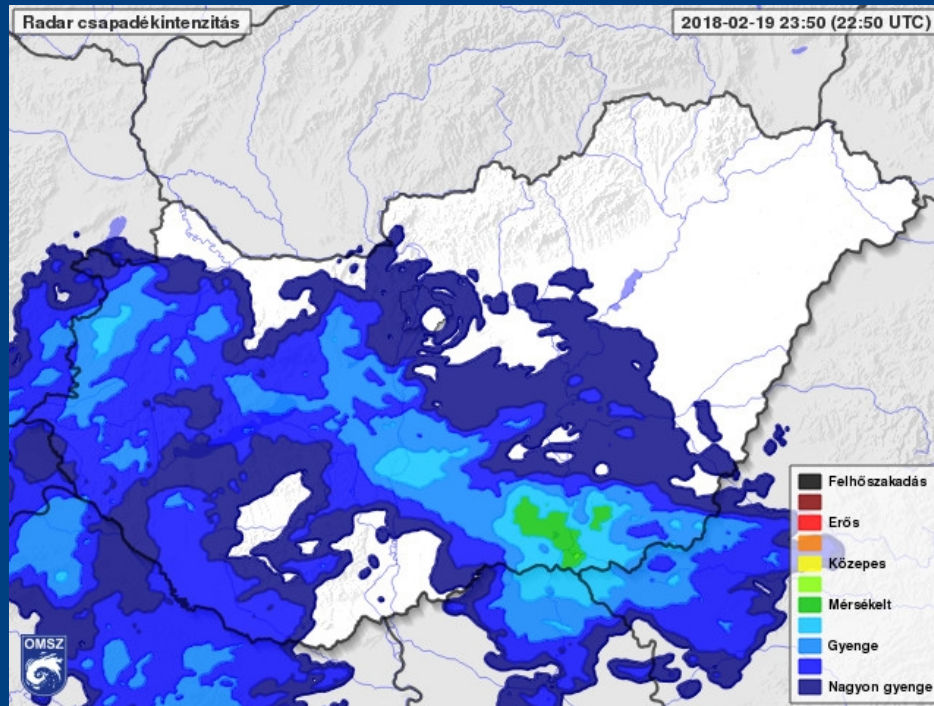
A csapadék előrejelzése

- És mennyi fog esni? Eső, zápor, vagy zivatar várható?
  - Mit mutat az előrejelzési modell? Hihetünk neki?

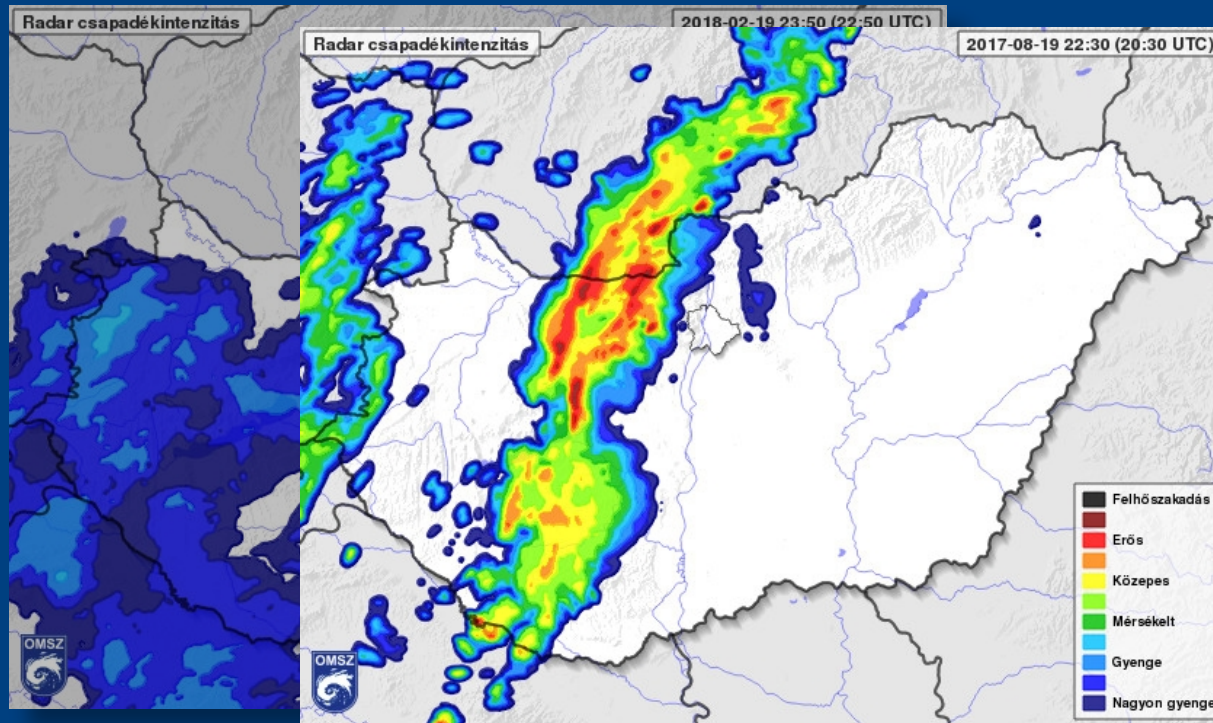
A csapadék előrejelzése

- Radarképek értelmezése
  - Melegfront: max. közepes intenzitás, lassú áthelyeződés

A csapadék előrejelzése

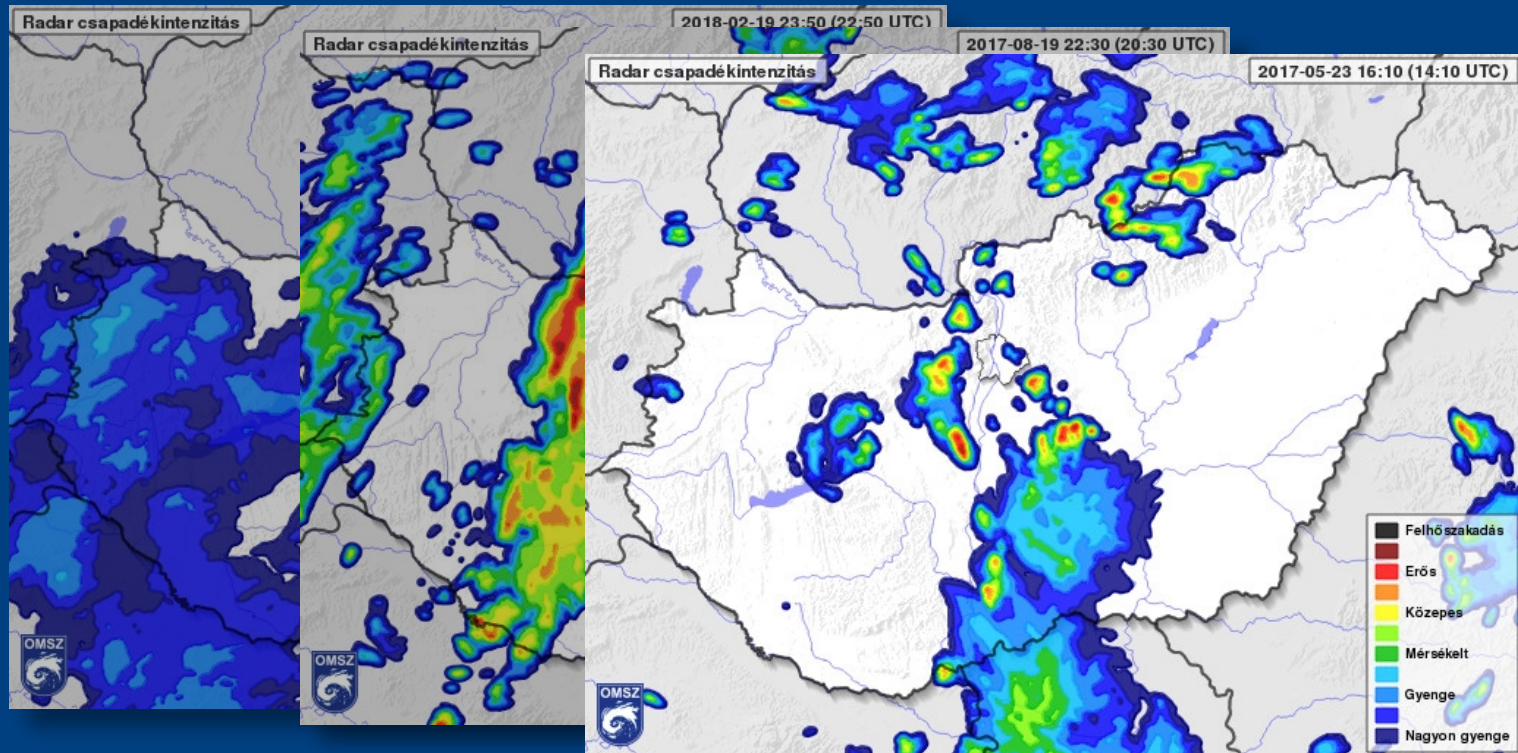
- Radarképek értelmezése
  - Hidegfront: közepes vagy erős intenzitás, front előtt nyáron zivatarlánc

A csapadék előrejelzése

- Radarképek értelmezése
  - „Jellegtelen helyzet”, gomolyos felhőzet, erős intenzitás, lassú mozgás

Az előrejelző egy (munka)napja

- Elindul a munkahelyére

Az előrejelző egy (munka)napja

- Megérkezik a munkahelyére

Az előrejelző egy (munka)napja

- Megérkezik a munkahelyére

Az előrejelző egy (munka)napja

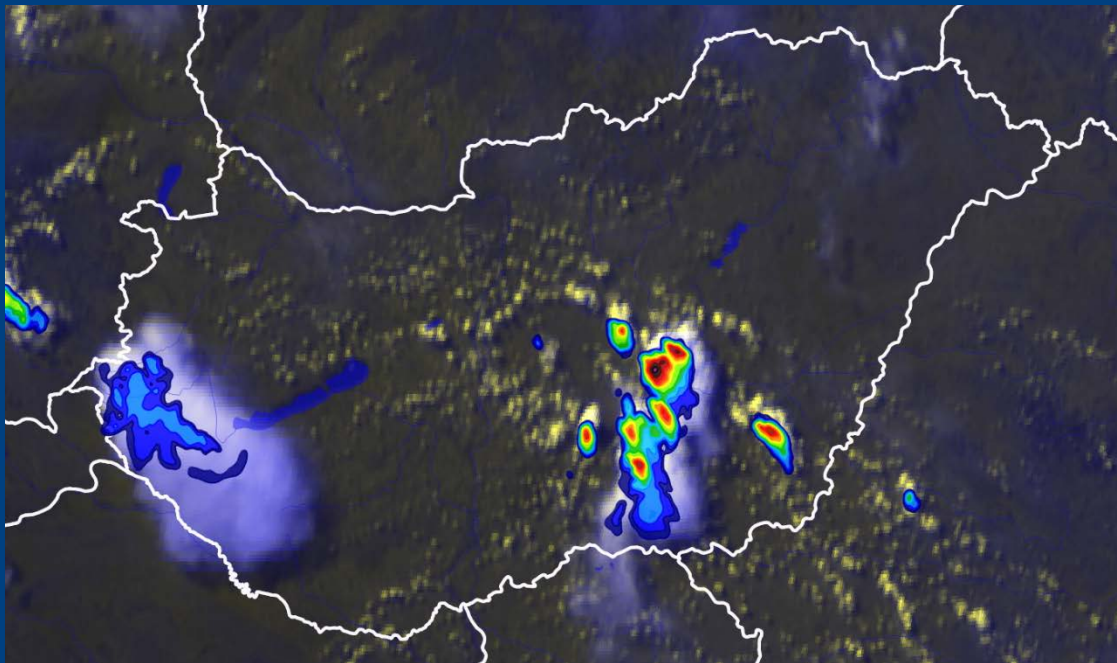
- Na mi a (z időjárási) helyzet?

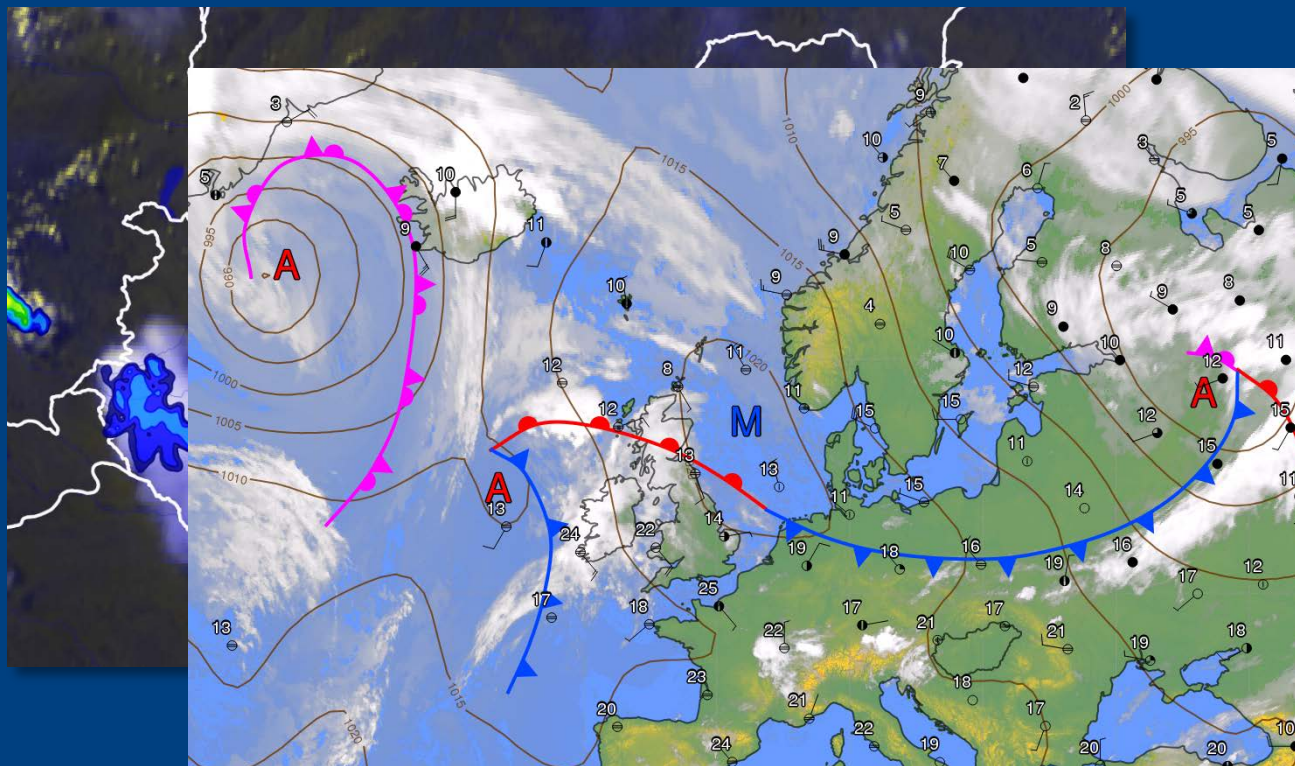
Az előrejelző egy (munka)napja

- Na mi a (z időjárási) helyzet?

Az előrejelző egy (munka)napja

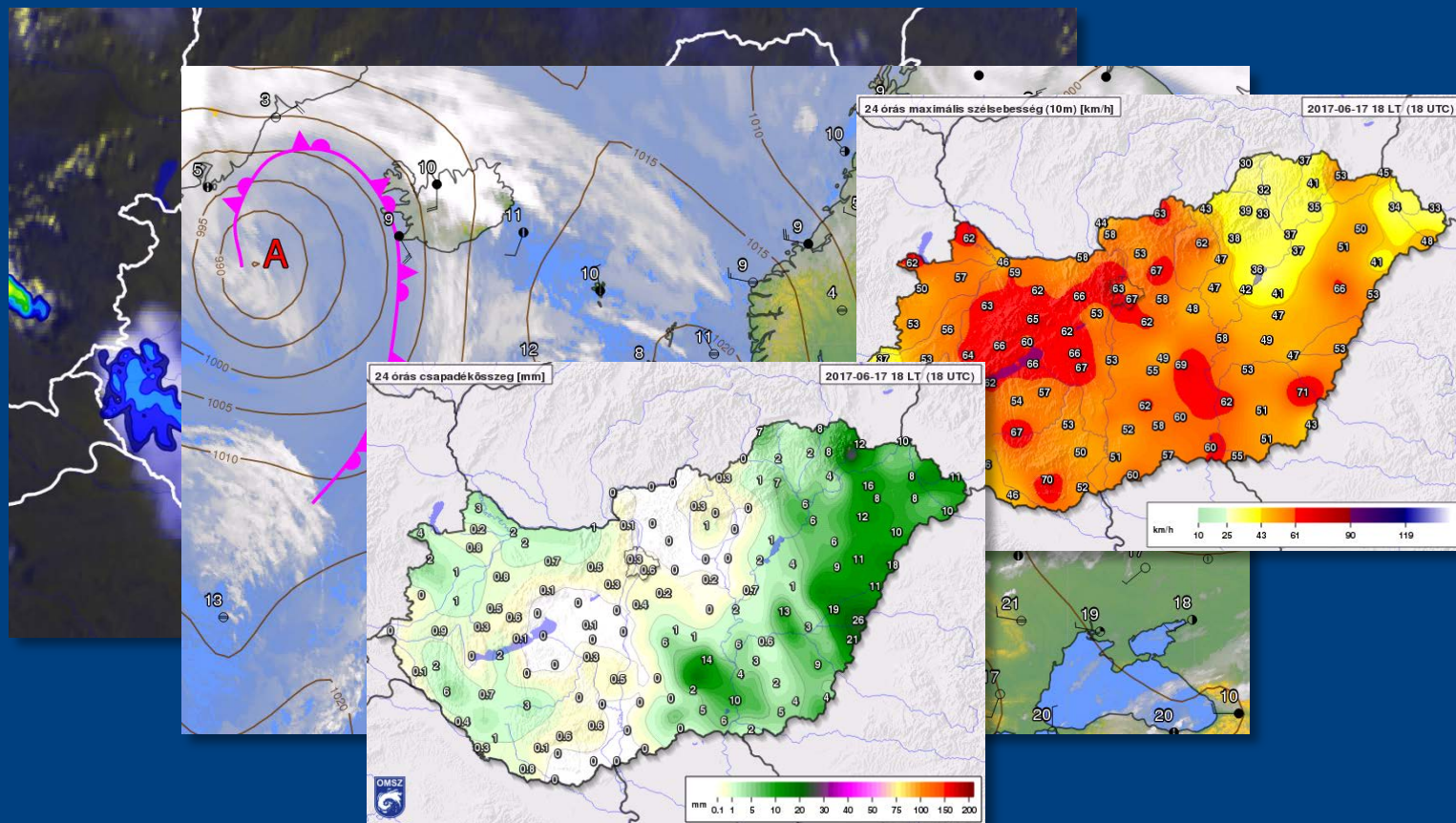
- Na mi a (z időjárás) helyzet?

Az előrejelző egy (munka)napja

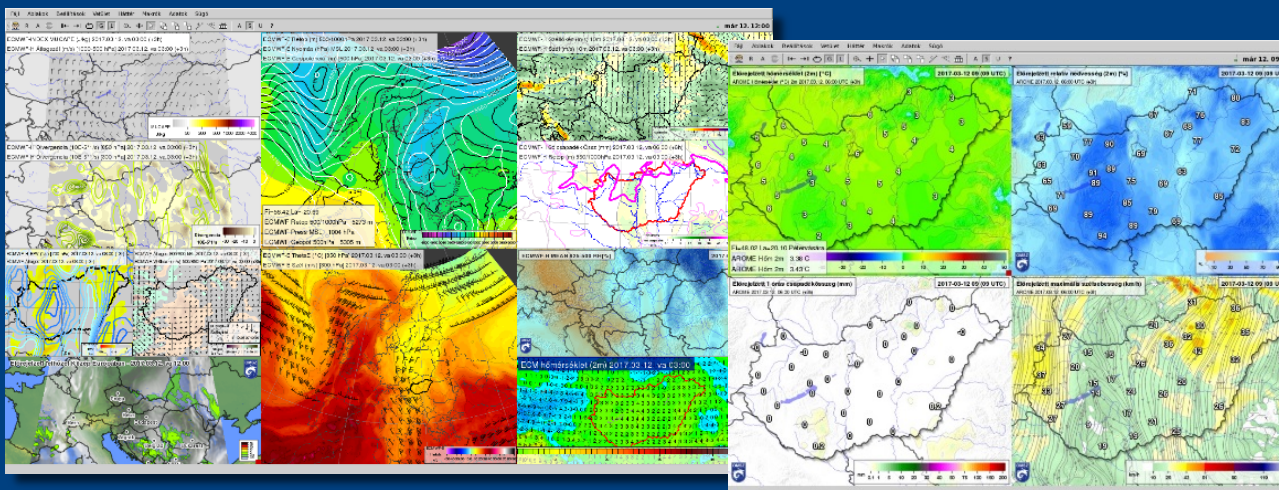
- Na mi a (z időjárási) helyzet?

Az előrejelző egy (munka)napja

- Modellek átnézése

- Számos, különböző célú modell áll rendelkezésre
- Egy általános előrejelzés készítése során elvileg:
  - 5 modell * 20 időpont * 20 paraméter * 5 modellszint
    - ~ 10000 térkép átnézése szükséges!!
- Az előrejelző szelektálja, szűri a rengeteg információt

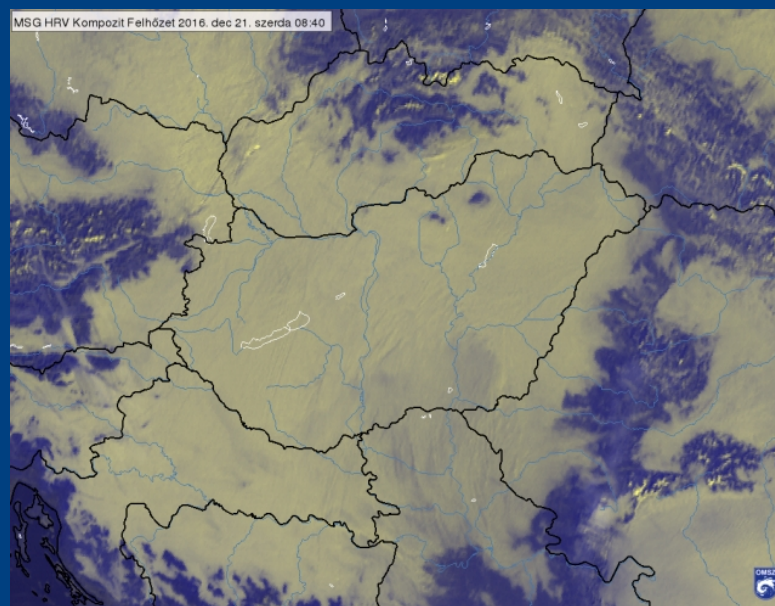

Az előrejelző egy (munka)napja

- Következtetések levonása
  - Az ún „szinoptikus tapasztalat”, előrejelzői rutin (modellek esetenkénti felülbírálata)

Legnagyobb szükség:
hideg légpárnás helyzetek,
helyi zivatarok előrejelzése

Az előrejelző egy (munka)napja

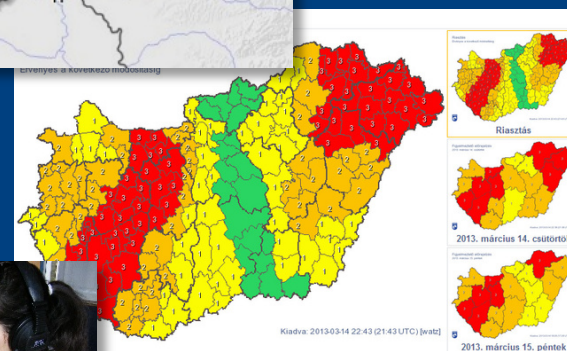
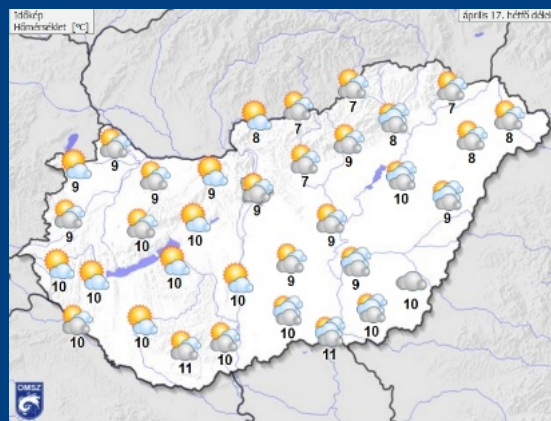
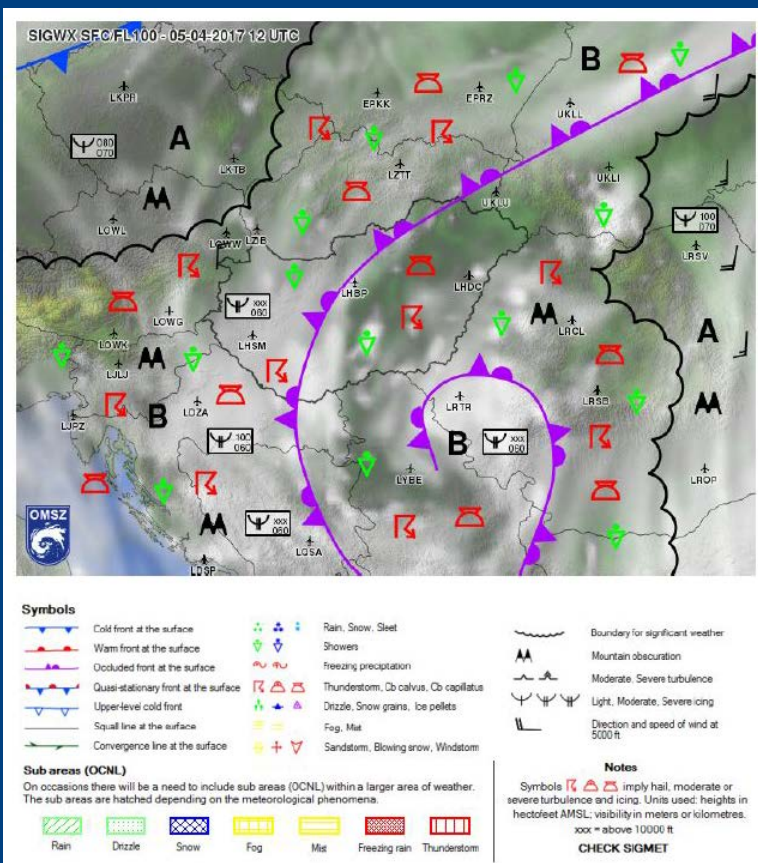
- Következtetések levonása

- Az ún „szinoptikus tapasztalat”, előrejelzői rutin (modellek esetenkénti felülbírlata)
- Forgatókönyvek felállítása
- Szakmai vita, döntéshozatal
- Prognózis tartalmának összeállítása

Az előrejelző egy (munka)napja

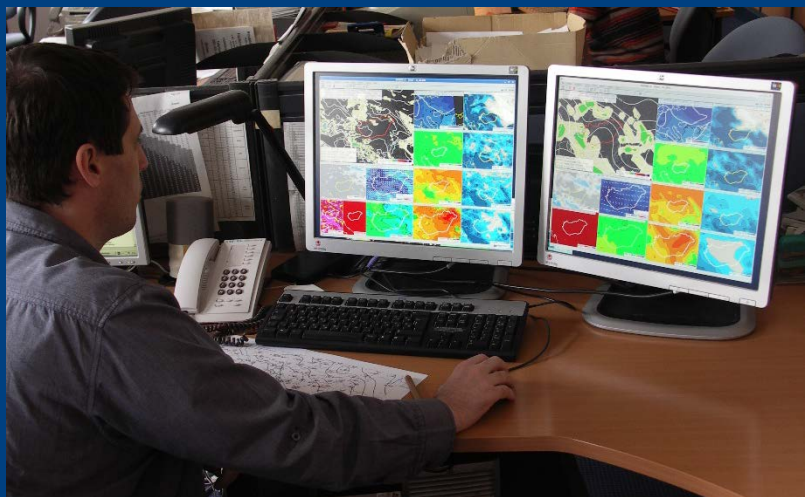
- Célprognózisok elkészítése, interpretálás

Az előrejelző egy (munka)napja

- Időjárási helyzet nyomon követése, ügyelet

Van-e még kérdés?

